

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Krajské volby

Předkládá: Bc. Tereza Machová

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Lukáš Valeš, Ph.D.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Bc. Tereza MACHOVÁ
Osobní číslo:	R17N0040P
Studijní program:	N6807 Veřejná správa
Studijní obor:	Veřejná správa
Téma práce:	Krajské volby v ČR
Zadávací katedra:	Katedra veřejné správy

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Historický vývoj
3. Právní úprava
4. Charakteristika kraje
5. Volby
6. Krajské volby 2016 v Ústeckém kraji
7. Analýza povědomí občanů Ústeckého kraje o volbách do zastupitelstev krajů
8. Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 60 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce: **Doc. PhDr. Lukáš Valeš, Ph.D.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2018**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2019**

L.S.

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 17. srpna 2018

PROHLÁŠENÍ

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Krajské volby“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.“

Plzeň, srpen, 2019

.....

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych v první řadě chtěla velmi poděkovat doc. PhDr. Lukáši Valeši, Ph.D., za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování mé diplomové práce. Ráda bych také poděkovala Bc. Janě Hájkové za ochotu a veškeré administrativní úkony s touto prací spojené a zvláštní poděkování patří celé mé rodině za podporu během studia.

OBSAH

1. Úvod.....	- 8 -
2. Historický vývoj.....	- 10 -
2.1 Vývoj rakouské správy v letech 1848 - 1918	- 10 -
2.1.1. Správa státní.....	- 10 -
2.1.2. Samospráva.....	- 11 -
2.2 Státní správa a samospráva v samostatném Československu	- 12 -
2.3 Reforma správy v roce 1927.....	- 13 -
2.4 Nejnovější vývoj územní samosprávy od roku 1945	- 13 -
3. Právní úprava	- 15 -
3.1. Zákon o vytvoření územně samosprávných celků	- 15 -
3.2. Zákon o krajích	- 16 -
3.3. Zákon o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.....	- 17 -
4. Charakteristika kraje	- 18 -
4.1. Území kraje.....	- 18 -
4.2. Občané.....	- 18 -
4.3. Hospodaření kraje	- 19 -
4.4. Orgány kraje	- 20 -
4.4.1. Zastupitelstvo.....	- 20 -
4.4.2. Rada.....	- 23 -
4.4.3. Hejtman	- 24 -
4.4.4. Zvláštní orgány	- 25 -
4.4.5. Krajský úřad.....	- 25 -
5. Volby	- 27 -
5.1. Volební systémy.....	- 28 -
5.2. Krajské volby	- 29 -
5.2.1. Aktivní a pasivní volební právo	- 30 -

5.2.2.	Kandidátní listina a hlasovací lístek.....	- 30 -
5.2.3.	Hlasování a zjišťování výsledků voleb	- 33 -
6.	Krajské volby 2016 v Ústeckém kraji	- 35 -
6.1.	Charakteristika Ústeckého kraje	- 35 -
6.2.	Krajské volby 2016	- 35 -
6.2.1.	Volební účast	- 36 -
6.2.2.	Srovnání jednotlivých okresů	- 38 -
6.2.3.	Výsledky voleb	- 40 -
6.2.4.	Významné politické subjekty Ústeckého kraje.....	- 42 -
6.3.	Rozhovor s krajským zastupitelem Jaroslavem Komínkem (KSČM)	- 45 -
7.	Analýza povědomí občanů Ústeckého kraje o volbách do zastupitelstev krajů	- 49 -
7.1.	Dotazníkové šetření.....	- 49 -
7.1.1.	Charakteristika dotazníku	- 50 -
7.1.2.	Způsob vyhodnocení zjištěných dat	- 51 -
8.	Závěr.....	- 61 -
9.	Zdroje	- 64 -

1. Úvod

Historie krajů na území dnešní České republiky se datuje již od samého středověku, kdy se však jednalo o odlišný typ správní jednotky, než je tomu dnes. Tato původní koncepce, která považovala kraje spíše za správní celky stojící mezi panstvím a zeměmi, přetrvávala až do 19. století, kdy bylo krajské uspořádání zrušeno. Ovšem ve 20. století bylo opět zavedeno.

V dnešní době se označení kraje v České republice používá pro dva různé subjekty. V první řadě se jedná o územní jednotky, dle zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, ve znění pozdějších předpisů. Za druhé jde o územní společenství občanů, zřízená na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. V této diplomové práci na téma „Krajské volby“ se budu věnovat krajům v České republice, jakožto vyšším územním samosprávným celkům, dle zákona č. 347/1997 Sb.

Kvalifikační práce je zaměřena na bližší seznámení s danou problematikou, prostřednictvím popisu historického vývoje, právní úpravy a interpretace jednotlivých klíčových pojmů. Praktická část je poté zaměřena na podrobný popis posledních krajských voleb v roce 2016 v Ústeckém kraji. Jejím cílem je analyzovat povědomí občanů Ústeckého kraje o krajských volbách.

Práce je tvořena šesti kapitolami, které na sebe plynule navazují. Úvodní kapitola je zaměřena na podrobný popis historického vývoje krajů od roku 1848 až do roku 2000, kdy vstoupil v účinnost zákon o vytvoření vyšších územně samosprávných celků.

Druhá kapitola se věnuje právní úpravě vyšších územně samosprávných celků v České republice.

Třetí kapitola se zabývá popisem jednotlivých charakteristických znaků kraje, kterými jsou například občané kraje, území kraje, hospodaření kraje, přičemž největší pozornost je zde věnována popisu jednotlivých orgánů kraje.

Čtvrtá kapitola s názvem „Volby“ se obecně zabývá popisem tohoto mechanismu a blíže představuje dva nejvýznamnější volební systémy. Pozornost je zde především věnována krajským volbám.

Předposlední pátá kapitola je věnována volbám do krajského zastupitelstva v roce 2016 v Ústeckém kraji. Vedle charakteristiky Ústeckého kraje jsou zde podrobně popsány

krajské volby 2016 v Ústeckém kraji na základě průběhu a podrobného srovnání výsledků napříč jednotlivými okresy. V rámci této kapitoly jsem podnikla rozhovor s náměstkem hejtmana Ústeckého kraje.

Poslední šestá kapitola se zabývá analýzou povědomí občanů Ústeckého kraje o krajských volbách a to na základě dotazníkového šetření.

2. Historický vývoj

2.1 Vývoj rakouské správy v letech 1848 - 1918

Nejdůležitější změny nejen ve struktuře státu, ale i v činnosti tehdejší rakouské správy přinesl tzv. revoluční rok 1848. Nejvýraznější změnou, jež způsobila zrušení patrimoniální neboli vrchnostenské správy, bylo zavedení samosprávy. Díky tomuto kroku vznikla tzv. dvojkolejnost veřejné správy, což představovalo správu státní a samosprávu.¹

Veškeré změny týkající se nového správního uspořádání byly podloženy několika významnými právními dokumenty. V první řadě se jednalo o zákon č. 49/1848 PGS, který představovala Ústavní listina rakouského císařství známá jako Dubnová či Pillersdorfova ústava. Ke změnám napomohla dále císařská nařízení č.268/1849 o nové organizaci soudní a nařízení č. 295/1849 o nové organizaci správy. V neposlední řadě pak Prozatímní zákon obecní č. 170 ze dne 17.03.1849, kterým byla svobodná obec prohlášena za základ svobodného státu.

Tato nová soustava vstoupila v platnost až 01.01.1850.

2.1.1. Správa státní

Správa státní nazývána také správou zeměpanskou byla třístupňová. Tvořily jí okresy, kraje a země.

V rámci nové organizace správy vznikla také nová složka zvaná okresy, jež představovaly nejnižší složku státní správy. V jejich čele stál okresní hejtman, jehož funkce byla podmíněna zpravidla právním vzděláním. Mezi nejdůležitější pravomoci okresních hejtmanů patřilo zabezpečování veřejného pořádku a pokoje v rámci správního obvodu, vyhlásování a provádění zákonů a pečování o bezpečnost. V roce 1855 došlo k další reorganizaci politické správy. Rozšířila se okresní hejtmanství a vznikla nová funkce – okresní představení. Jejich pravomoc byla totožná s pravomocí bývalých okresních hejtmanů, ke které byla přidána pravomoc soudní.²

Druhou složku tvořily kraje, které prošly složitým historickým vývojem. Jejich počet byl navýšen až v rámci reformy roku 1855, konkrétně v Čechách se zvýšil na 13, na Moravě na šest krajů, pouze Slezsko zůstalo beze změny. Od druhé poloviny 19. století se staly kraje významnou složkou v justici. Staly se tzv. odvolacím orgánem pro rozhodnutí okresních

¹MALÝ, K., Dějiny českého a československého práva do roku 1945. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-433-1. s. 247

²HORZINKOVÁ, E. a NOVOTNÝ V., Základy organizace veřejné správy v ČR. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-459-6. s. 110

hejtmanství. Jejich funkce však byla spíše spojena s dohledem nad rozhodováním a nedisponovali širokou kompetencí. Toto uspořádání bylo však vysoce nákladné, proto bylo krajské zřízení roku 1862 z důvodu finančních úspor zrušeno.³

Poslední, tedy třetí složku státní správy vytvářely země. Bývalé správní jednotky byly přejmenovány na místodržitelství se sídlem v Praze, Brně a v Opavě. V jejich čele byl místodržitel, který byl také hlavou zemských školních úřadů a finančních úřadů, současně vykonával zdravotní správu a zemské stavební ředitelství.⁴

2.1.2. Samospráva

Druhou složkou správy se stala samospráva. Vytvoření samosprávy mělo pro českou politiku velký význam. Jednalo se o základ k vytvoření samostatné české politické linie. Hlavním důvodem pro vznik samosprávy a zavedení do systému správní organizace bylo zrušení patrimoniální správy, jejíž náplň stát z důvodu finanční nákladnosti nemohl převzít. Druhým důvodem byla možnost měšťanstva účastnit se na politické moci. Základním právním předpisem pro samosprávu se stal Prozatímní obecní zákon ze dne 17.03.1849, jež svým všeobecným ustanovením „*Základ svobodného státu jest obec svobodná*“, vymezuje svůj obsah. Zakotvena je zde i přirozená a přenesená působnost obce. Přirozená působnost představovala záležitosti týkající se místního obecního zájmu, jež mohla sama obec svými materiálními a finančními prostředky zrealizovat. Působnost přenesená zahrnovala veškeré záležitosti správy zeměpanské.⁵

Obecní zřízení budované na principu tří, tj. obec, okres a kraj bylo závazné. Princip tohoto obecního zřízení se však nevztahoval na hlavní zemská a krajská města, která byla vedena jako statutární. V každé obci byly zřízené obecní a výkonné orgány. Mezi obecní orgány, volenými na tři roky, patřily obecní výbor, jejichž hlavní funkcí byla funkce kontrolní, dále obecní představenstvo a starosta. Výkonné orgány pak tvořily obecní představenstvo a starosta. Ačkoliv Prozatímní obecní zákon v rámci zřizování orgánů myslel i na okresní obce a kraje, se tato ustanovení nepřenesla do praxe, neboť samospráva byla zrealizována pouze na úrovni obcí.⁶

³ Územněsprávní reformy v Česku v letech 1848 – 2000 [online]. [cit. 2019-07-25]. Dostupné z WWW: <<http://uprav.ff.cuni.cz/testdrupal/uprav/?q=system/files/Uzemespr.pdf>>

⁴ MALÝ, K., Dějiny českého a československého práva do roku 1945. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-433-1. s. 252.

⁵ Epravo.cz, Historie územní samosprávy [online]. [cit. 2019-07-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/historie-uzemni-samospravy-15359.html>>

⁶ MALÝ, K., Dějiny českého a československého práva do roku 1945. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-433-1. s. 254.

Na základě vydaného rámcového obecního zákona roku 1862 byly vydány obecní zákony také pro jednotlivé země. Nově byly zavedeny druhy obcí, tzv. obce vyššího druhu. Ty představovaly obce okresní, župní a krajské. Co se týče zákonnosti opatření samosprávy, jejího hospodaření a výkonu přenesené pravomoci, byl nezbytný státní dohled.

2.2 Státní správa a samospráva v samostatném Československu

„Samostatný stát československý vstoupil v život.“⁷

Dne 28. října 1918 představitelé Národního výboru jako nejvyššího zákonodárského orgánu schválili a vydali zákon č.11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého. Spolu se zákonem č. 37/1918 Sb. z. a n., o prozatímní ústavě, byly vytvořeny provizorní ústavní základy Československého státu.

Autorem zákona č.11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého byl JUDr. Alois Rašín. Tento zákon byl označován jako „recepční norma“, a to díky charakteru svých ustanovení. Zákon obsahoval pouze pět článků, a jak bylo uvedeno v samotné preambuli, přejímal dosud platný rakouský a uherský státní aparát a právní řád, aby nenastaly zmatky a byl zaručen nerušený přechod k novému státnímu zřízení. Výše zmíněný zákon nestanovil, zda nový útvar bude republikou či monarchií, pouze konstatoval, že forma bude určena Národním shromážděním. *„Státní formu československého státu určí Národní shromáždění ve srozumění s Československou Národní radou v Paříži. Orgánem jednomyslné vůle národa a také vykonavatelem státní svrchovanosti je Národní výbor.“⁸*

Československý stát byl uznán republikou až na základě zákona č.37/1918 Sb. z. a n., o prozatímní ústavě, který byl schválen Národním výborem 13. listopadu 1918. Prozatímní ústava byla podepsána „muži 28.října“⁹ a vydána 14. listopadu 1918. Obsahovala celkem 21 paragrafů rozdělených do čtyř oddílů: O národním shromáždění, O prezidentu republiky, O tom, jak se vyhláší rozsudky, a O moci výkonné a nařizovací. Forma státu nebyla výslovně upravena, ale vyplývala z nadpisu druhého oddílu. Jako nejvyšší zákonodárský orgán vzniklo Národní shromáždění.

Dne 29. února 1920 přijalo Národní shromáždění československé Ústavní listinu Československé republiky. Tento ústavní zákon pod č.121/1920 Sb. z. a n. vyhlášen dne 6. března 1920, zrušil Prozatímní ústavu. Ústavní listina byla rozdělena do šesti hlav a čítala

⁷ Preambule zákona č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého.

⁸ Čl. 1 zákona č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého.

⁹ Pozn. byli členi Národního výboru, kteří patřili k její špičce. Jedná se o Aloise Rašína, Jiřího Stříbrného, Vavro Šrobára, Františka Soukupa a Antonína Švehlu.

celkem 134 paragrafů. Spolu s Ústavou byl přijat také zákon č. 126/1920 Sb. z. a n., o zřízení župních a okresních úřadů v republice Československé, dále jen župní zákon. Takzvané župy neboli kraje jako vyšší územně správní celky se měly stát základem správní organizace. Zákon zaváděl župní úřady a území Československé republiky rozdělil na 21 žup. Ovšem z důvodů přibývajících kritiků a neustálých diskusí, župní zákon nebyl nikdy v Československé republice uveden v praxi.

2.3 Reforma správy v roce 1927

Důvodem reformy správy a vytvoření uceleného správního systému v Československé republice byla nejednotnost veřejné správy a stále přetrvávající dvojkolejnost. Druhým problémem byl vznik tří systémů, který vznikl po realizaci župního zákona na Slovensku, a jeho snahy odstranit dvojkolejnost veřejné správy. Vláda však usilovala o vytvoření nového zákona, kterým by správu sjednotila. I přes spousty komplikací a problémů se v polovině roku 1927 podařilo zrealizovat představu a pod č. 125/1927 Sb. byl Národním shromážděním přijat zákon o organizaci politické správy, pod názvem organizační zákon. Tento zákon zcela zavrhoval župní zřízení a uzákonil návrat k zemskému zřízení.¹⁰

2.4 Nejnovější vývoj územní samosprávy od roku 1945

Po vyhlášení Košického vládního programu roku 1945 bylo stanoveno, že na osvobozeném území by měly být vytvořeny národní výbory, jakožto orgány zastupitelské a veřejné správy ve všech jejích oborech, které budou podléhat vládě. Opět byla zavedena trojkolejnost národních výborů, konkrétně místní, okresní a zemské. Veškeré pravomoci a samostatná působnost národních výborů vyplývala z dosavadních a zvláštních předpisů, vydaných po osvobození. Rozlišení veřejné správy na státní správu a samosprávu však nadále zůstalo stejné.¹¹

Po únorovém převratu roku 1948 byla přijata Ústava Československé republiky pod č. 150/1948 Sb. Ústava byla přijata dne 9.května 1948, proto je často označována jako Ústava 9. května. Rušila Ústavní zákon z roku 1920 a nahrazena byla až v roce 1960. Včetně úvodního prohlášení Ústava obsahovala také 12 základních článků a podrobná ustanovení. Celé znění obsahovalo celkem 178 paragrafů a bylo rozděleno do deseti kapitol.

¹⁰ Mendel university in Brno, Vývoj veřejné správy v letech 1918 – 1939 [online]. [cit. 2019-07-26]. Dostupné z WWW: <https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=21042> .

¹¹ Totalita.cz, Košický vládní program [online]. [cit. 2019-07-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.totalita.cz/vysvetlivky/kvp.php>>

Základní ustanovení hovořily o Československé republice jako o lidovědemokratickém a jednotném státu tvořeném ze dvou rovnoprávných slovanských národů, Čechů a Slováků. V čele státu byl prezident republiky, který byl volený Národním shromážděním na sedm let. Národní shromáždění, představovalo zároveň nejvyšší orgán, jež čítalo 300 poslanců s šestiletým volebním obdobím. Dle článku VII. Ústavy byla za nejvyšší orgán moci vládní výkonné pověřena vláda, jež byla odpovědná Národnímu shromáždění. Jmenování a odvolávání vlády příslušelo prezidentu republiky. Za nositele a vykonavatele státní moci v obcích, okresech a krajích a dále jako strážce práv a svobod lidu označila Ústava národní výbory. Na základě §167 odstavce 2 Ústavy byla správní soustava republiky založena na krajském zřízení.¹²

Vytvoření krajů proběhlo 1. ledna 1949 na základě zákona č. 280/1948 Sb., o krajském zřízení. Země jako správní celky byly zrušeny a území státu bylo rozděleno do 13 krajů. V jejich čele stál krajský národní výbor (dále jen KNV).

Ačkoliv se zpočátku zdálo, že tyto administrativní jednotky jsou nejlepší sociálněgeografické regiony, později se ukázaly jako nevhodné a malé. Tyto „malé„ kraje existovaly až do roku 1960. Později v průběhu reformy a na základě zákona č.36/1960 Sb., o územním členění státu, vznikly kraje, které v současnosti existují jako územní celky.

Dne 11. července 1960 byl přijat Ústavní zákon č.100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, též nazývána jako Socialistická ústava. Tento Ústavní zákon přijat Národním shromážděním změnil název státu na Československá socialistická republika. Ústava rozdělená do devíti hlav o celkem 112 paragrafech, svou účinností zrušila platnost Ústavy Československé republiky z roku 1948.

Již od roku 1989 se vedly diskuze o reformě územní samosprávy. První změny přišly už roku 1990 a došlo ke zrušení krajských národních výborů, ovšem kraje jako územní jednotky zůstaly zachovány. O sedm let později, tedy 3. prosince 1997, byl Parlamentem České republiky přijat a vyhlášen ve Sbírce zákonů ústavní zákon č.347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků.

¹² Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky.

3. Právní úprava

Podle čl. 8 Ústavy České republiky, dále jen ústavní zákon č.1/1993 Sb., je zaručena samospráva územně samosprávných celků. Územní samosprávě je pak věnována celá Hlava VII. Ústavy, kterou tvoří čl. 99-čl.105.

Česká republika je rozdělena na základní územně samosprávné celky, jež je přesněji uvedeno v čl. 99 Ústavy: „*Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.*“¹³Příčemž vyšší územně samosprávné celky začaly fungovat až od 1. ledna 2000.

Územní samosprávné celky představují společenství občanů, která mají právo na samosprávu. Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku, který lze vytvořit či zrušit pouze ústavním zákonem. Obce i vyšší územně samosprávné celky představují veřejnoprávní korporace, které mohou mít vlastní majetek a hospodařit dle svého rozpočtu. Zásah státu do jejich činnosti je povolen pouze v případě vyžaduje-li to ochrana zákona.¹⁴

Správa samosprávných celků připadá na zvolené zastupitelstvo. Členové těchto zastupitelstev jsou dle čl. 102 Ústavy, voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Funkční období je čtyřleté a působnost stanovena pouze zákonem. V mezích své působnosti mohou zastupitelstva vydávat obecně závazné vyhlášky (dále jen OZV). Rozhodovat může zastupitelstvo obce ve věcech samosprávy, pouze pokud nejsou zákonem svěřeny zastupitelstvu kraje. Výkon státní správy lze svěřit orgánům samosprávy, stanoví-li to zákon.¹⁵

Mezi další právní předpisy související s vyššími územně samosprávnými celky je uvedeno:

- zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územně samosprávných celků,
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení),
- zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

3.1.Zákon o vytvoření územně samosprávných celků

Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky,

¹³ Čl. 99 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

¹⁴ Čl. 100 a čl. 101 ústavního zákona č. 1/1993Sb., Ústava České republiky.

¹⁵ Čl. 104 a čl. 105 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

ustanovil 14 vyšších územních samosprávných celků. Tento zákon, který byl přijat Parlamentem České republiky 3. prosince 1997, nabyl účinnosti 1. ledna 2000. Uvedený zákon byl v průběhu let dvakrát novelizován. První novela proběhla ústavním zákonem č. 176/2001 Sb. a druhá z novelizací proběhla v srpnu roku 2011 vydáním ústavního zákona č.135/2011 Sb. Obězmíněné novely se týkaly názvů krajů.

Výše citovaný ústavní zákon je rozdělen do tří částí a obsahuje celkem pět článků. První část, přesněji uvedeno v čl. 1 se ustanovuje 14 vyšších územních samosprávných celků s jejich vymezeným územím. Zřízenými kraji byly Středočeský kraj, Budějovický kraj, Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, Ústecký kraj, Liberecký kraj, Královohradecký kraj, Pardubický kraj, Jihlavský kraj, Brněnský kraj, Olomoucký kraj, Ostravský kraj, Zlínský kraj a hlavní město Praha, které jako jediné neobsahuje v názvu slovo kraj. Území těchto krajů lze měnit pouze zákonem, přičemž územím okresu a územím hlavního města Prahy se rozumí území ke dni účinnosti tohoto ústavního zákona.¹⁶

Část druhá, obsahující čl. 4, mění Ústavu České republiky. Došlo ke změně znění čl. 99, kde bylo upřesněno, že vyššími územními samosprávnými celky jsou kraje. Druhá a poslední změna se týkala čl. 103 ústavy, který byl zrušen.

Účinnost tohoto ústavního zákona byla dle čl.5 datována na 1.ledna 2000.¹⁷

3.2.Zákon o krajích

Krajské zřízení definitivně vzniklo 1. ledna 2000 na základě účinnosti zákona o zřízení vyšších územně samosprávných celků. Samosprávné kompetence pak kraje získaly na základě účinnosti zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), která byla datována na den 12. listopadu 2000, kdy proběhly první volby do nově zřízených zastupitelstev krajů. Zákon od své účinnosti byl několikrát novelizován, kdy poslední z novelizací proběhla v roce 2016 vydáním předpisu č. 160/2016Sb.

Zákon o krajích je rozdělen do osmi částí: obecná ustanovení, působnost kraje, orgány kraje, orgány zastupitelstva a rady, dozor, kontrola výkonu samostatné a přenesené působnosti, vztah ministerstev a vlády k územním samosprávným celkům, ustanovení společná, přechodná a závěrečná.

¹⁶ Čl. 2 ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územně samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

¹⁷ Čl. 5 ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územně samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

3.3.Zákon o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů

Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů je účinný od 1. června 2000.¹⁸O volbách do zastupitelstev krajů hovoří především část první. Zbylé tři části se věnují změně občanského soudního řádu, změně zákona o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky a účinnosti tohoto zákona.

*„Volby do zastupitelstev krajů vyhláší prezident republiky nejpozději do 90 dnů před jejich konáním.“*¹⁹ Funkční období zastupitelstev je čtyřleté. Tento zákon taktéž upravuje podmínky práva volit či práva být volen. Přesný výčet volebních orgánů pak vymezuje §6 tohoto zákona.

Jedná se o:

- Státní volební komise,
- Ministerstvo vnitra,
- Český statistický úřad,
- krajský úřad,
- pověřený obecní úřad, ve městech Brno, Ostrava a Plzeň úřad městské části nebo městského obvodu (dále jen “pověřený obecní úřad“),
- obecní úřad, městský úřad, úřad města, ve městech Brno, Ostrava, Plzeň úřad městské části nebo městského obvodu (dále jen “obecní úřad“),
- starosta obce, primátor statutárního města, které není územně členěno, a v územně členěných statutárních městech starosta městské části nebo městského obvodu (dále jen “starosta“),
- okrsková volební komise,
- ředitel krajského úřadu.

¹⁸ §72 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

¹⁹ §3 odst. 1, zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

4. Charakteristika kraje

Kraje představují vyšší územně samosprávné celky, jež byly zřízeny na základě zákona č.347/1997Sb., o vytvoření vyšších územně samosprávných celků. Vytvořit nebo zrušit takový vyšší územně samosprávný celek lze pouze ústavním zákonem.²⁰ Postavení a činnost krajů upravuje právní předpis č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

„Kraj je územním společenstvím občanů, které má právo na samosprávu.“²¹ Kraj také představuje veřejnoprávní korporaci, pro jejichž existenci je nezbytné správní území a základna občanů. Podle §1 odst. 4 zákona o krajích, je hlavním úkolem kraje pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.

Vyšší územně samosprávný celek neboli kraj je samostatně spravován zastupitelstvem, které zpravidla rozhoduje ve věcech samosprávy, nestanoví-li zákon jinak.²² Kraj je vázán pouze zákony a právními předpisy k tomu určenými.

4.1. Území kraje

Území kraje tvoří území příslušných obcí a je vymezeno zákonem. Změna území je možná jen zákonem, narozdíl od obcí, které mohou změnit území i dohodou. Území kraje představuje správní obvod kraje.

4.2. Občané

„Občanem kraje je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a je přihlášená k trvalému pobytu²³ v některé obci nebo na území vojenského újezdu v územním obvodu kraje.“²⁴

Občanem je tedy fyzická osoba, která splňuje výše uvedené podmínky, bez ohledu na věk. Na základě demokratických principů státu, mají občané České republiky možnost aktivní účasti na správě veřejných věcí. Práva občana kraje dle §12 odst.2 zákona č. 129/2000Sb., o krajích, lze rozdělit do dvou skupin.

První skupina se týče práva volebního, tedy práva volit a být volen do zastupitelstva za podmínek stanovených zákonem.²⁵

²⁰ Čl. 100 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

²¹ §1 odst.1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

²² Čl. 101 odst. 2 a čl. 104 odst. 2 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

²³ §1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel).

²⁴ §12 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

Druhá skupina obsahuje oprávnění, která má i fyzická osoba, která dosáhla věku 18let a na území kraje vlastní nemovitost.²⁶

Taková osoba má právo vyjadřovat svá stanoviska k projednávaným věcem a to na zasedání zastupitelstva v souladu s jednacím řádem. Možnost nahlížet do rozpočtu kraje a do závěrečného účtu kraje, do zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření kraje za uplynulý kalendářní rok, do usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva, do usnesení rady, výborů zastupitelstva a komisí rady a pořizovat si z nich výpisy, pokud tomu nebrání jiné zákony. Požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti zastupitelstvem nebo radou; je-li žádost podepsána nejméně 1 000 občany kraje, musí být projednána na jejich zasedání nejpozději do 60 dnů, pokud však jde o působnost zastupitelstva, jedná se nejdéle o 90 dnů, vyjadřovat se k návrhu rozpočtu kraje a závěrečnému účtu kraje za uplynulý kalendářní rok, a to buď způsobem písemným, ve lhůtě stanovené řádem anebo ústně na zasedání zastupitelstva.²⁷

V neposlední řadě má občan kraje právo hlasovat v krajském referendu za podmínek stanovených zvláštním zákonem.²⁸

Fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let, je cizím státním občanem a je přihlášena k trvalému pobytu na územním obvodu kraje, má oprávnění jako občan kraje, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena.²⁹

4.3.Hospodaření kraje

Právo mít vlastní majetek a hospodařit podle vlastního rozpočtu je základní znak územně samosprávných celků, které představují veřejnoprávní korporace.³⁰ Kraj má povinnost pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Tento majetek musí být taktéž využíván účelně a hospodárně a to v souladu s jeho zájmy a zákony, které vyplývají ze zákonem vymezené působnosti. Dle zákona o účetnictví, kraj vede účetnictví.³¹

Majetek kraje musí být dle §17 odst. 2 zákona o krajích, vždy chráněn před zničením, poškozením, zneužitím nebo odcizením. Povinností kraje je chránit svůj majetek před neoprávněnými zásahy a popřípadě včas uplatnit právo na náhradu škody a právo na vydání

²⁵ §12 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

²⁶ §12 odst. 3 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

²⁷ §12 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

²⁸ §12 odst. 2 písm. g zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

²⁹ §13 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

³⁰ Čl. 101 odst. 2 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

³¹ §17 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

bezdůvodného obohacení.³² Kraj je taktéž povinen sledovat dlužníky, zda včas a řádně plní své závazky tak, aby nedošlo k jejich promlčení či zániku vzniklých práv.³³

Pro sestavování závěrečného účtu a rozpočtu kraje a pro hospodaření s prostředky z toho vzniklými, se kraj řídí zvláštním zákonem. Kraj je ze zákona povinen nechat přezkoumat své hospodaření za každý uplynulý rok. Přezkum vykonává Ministerstvo financí, které však může pověřit Generální finanční ředitelství či finanční úřad. Následně je zastupitelstvo povinno, zprávu o výsledcích přezkoumání hospodaření kraje spolu se závěrečným účtem, projednat do 30. června následujícího roku. V nezbytném případě zastupitelstvo přijme opatření k nápravě zjištěných nedostatků.³⁴

4.4.Orgány kraje

Přesný výčet a základní charakteristiku k jednotlivým orgánům nalezneme v Hlavě IV. zákona č. 129/2000 Sb., o krajích.

Orgány kraje jsou:

- zastupitelstvo kraje,
- rada kraje,
- hejtman,
- zvláštní orgány,
- krajský úřad.

4.4.1. Zastupitelstvo

Zastupitelstvo je tvořeno členy zastupitelstva, kteří byli zvoleni ve volbách do krajských zastupitelstev. Počet členů je dle zákona stanoven podle aktuálního počtu obyvatel kraje k 1. lednu roku, ve kterém se uskuteční volby:

- do 600 000 obyvatel je počet členů zastupitelstva kraje 45,
- nad 600 000 do 900 000 obyvatel je počet členů zastupitelstva 55,
- nad 900 000 obyvatel je počet maximální a to 65 členů.³⁵

Funkce člena zastupitelstva je veřejnou funkcí.³⁶ Na základě této funkce nesmí být člen zastupitelstva zkrácen na právech vyplývajících z jeho pracovního či obdobného poměru.

³² §17 odst. 6 zákona č. 129/2000 Sb., zákona o krajích (krajské zřízení).

³³ §17 odst. 7 zákona č. 129/2000 Sb., zákona o krajích (krajské zřízení).

³⁴ §20 odst. 1 a odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., zákona o krajích (krajské zřízení).

³⁵ §31 odst. 1 a odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

³⁶ §201 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Mandát pro člena do zastupitelstva kraje vzniká zvolením, ke kterému dochází po ukončení hlasování. Veškeré podmínky pro vznik a zánik tohoto mandátu nalezneme v zákoně o volbách do zastupitelstev krajů.³⁷

Člen zastupitelstva má díky své funkci určitá práva či povinnosti. Dle §34 odst. 1 zákona o krajích má právo:

- předkládat radě, zastupitelstvu, výborům a komisím návrhy na projednání,
- vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu a její jednotlivé členy, na předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob, jejichž zakladatelem je kraj, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které kraj založil nebo zřídil; písemnou odpověď musí obdržet do 30 dnů,
- požadovat od zaměstnanců kraje zařazených do krajského úřadu, jakož i od zaměstnanců právnických osob, které kraj zřídil, informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jejich funkce; informace musí být poskytnuta do 30 dnů.³⁸

Mezi povinnosti pak patří účast na zasedání zastupitelstva či jiných orgánů kraje, pokud je jejich členem. Plnil úkoly, které jsou mu uloženy, jednat a vystupovat tak, aby nedošlo k ohrožení jeho funkce a v neposlední řadě je povinen hájit zájmy občanů.³⁹

4.4.1.1.Pravomoc zastupitelstva

„Zastupitelstvo rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti. Ve věcech přenesené působnosti zastupitelstvo rozhoduje, jen stanoví-li tak zákon.“⁴⁰ Velmi důležitou pravomocí zastupitelstva je předkládat návrhy zákonů do Poslanecké sněmovny a předkládat návrhy na zrušení právních předpisů Ústavnímu soudu, pokud se má za to, že jsou v rozporu se zákonem. Další významné pravomoci zastupitelstva představuje možnost vydávání obecně závazných vyhlášek či koordinace a schvalování strategie pro rozvoj územního obvodu kraje.⁴¹

V otázce hospodaření je zde pravomoc schvalování rozpočtu a závěrečného účtu kraje. Dle §35 odst. 2 písm. n) zákona o krajích, je zastupitelstvo zmocněno volit a odvolávat

³⁷ §32 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

³⁸ §34 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

³⁹ §34 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁴⁰ §35 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁴¹ §35 odst. 2 písm. a), b), c) a d) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

z funkce hejtmána, náměstka hejtmána a další členy rady ze svých řad. Stanovit počet uvolněných členů rady, společně s funkcí, pro kterou jsou uvolněni a zvolit počáteční den.⁴²

Zastupitelstvo kraje má pravomoc zřizovat a rušit příspěvkové organizace, organizační složky kraje, právnické osoby a navrhopvat zástupce kraje do jiných orgánů obchodních společností, v nichž má kraj majetkovou účast.⁴³

Na základě §36 zákona č. 129/2000 Sb., zastupitelstvu vyhrazeno rozhodování o vyjmenovaných majetkovo-právních úkonech kraje. Dále má právo si vyhradit některé další pravomoci v samostatné působnosti mimo ty, které jsou dle §59 odst. 1 zákona o krajích vyhrazené radě.⁴⁴

4.4.1.2. Jednání zastupitelstva

Zasedání zastupitelstva jsou písemně svolávána a následně řízena zpravidla hejtmánem. Děje se tak nejméně jedenkrát za tři měsíce či dle potřeby. V případě, že o zasedání požádá alespoň jedna třetina členů, je hejtmán povinen, nejpozději do 21 dnů ode dne doručení žádosti krajskému úřadu, svolat zasedání.⁴⁵

Podmínkou pro zahájení a průběh zasedání je nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva. Pokud není splněna tato podmínka, předsedající ukončí zasedání a do 15 dnů se koná zasedání náhradní. Souhlas nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva je nezbytný k platnému usnesení, rozhodnutí či volbě zastupitelstva.⁴⁶

Zasedání zastupitelstva jsou veřejná a občan kraje má dle § 12 odst. 2 písm. b) zákona o krajích, právo vyjadřovat svá stanoviska k projednávaným věcem. Nejméně 10 dní předem je na úřední desce zveřejněna informace o místě, době a navrženém programu připravovaného zasedání. Krajský úřad může informaci zveřejnit i způsobem v místě obvyklým.⁴⁷

Přípravu návrhu programu a předložení zastupitelstvu ke schválení má na starosti rada. O zařazení dalších navržených bodů v průběhu zasedání rozhodne zastupitelstvo. O celém průběhu zasedání se pořizuje zápis. Musí obsahovat údaj o počtu přítomných členů zastupitelstva, schválený program jednání, průběh a výsledek hlasování a přijatá usnesení. Zápis musí být pořizen do 10 dnů po skončení zasedání a s podpisem hejtmána či náměstka

⁴² §35 odst. 2 písm. o) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁴³ §35 odst. 2 písm. j), k) a m) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁴⁴ §37 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁴⁵ §40 odst. 1 a §41 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁴⁶ §40 odst. 2 a §41 odst. 1 zákona č. 129/2000Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁴⁷ §42 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

hejtmana a zvolených ověřovatelů, je nutno ho uložit u krajského úřadu k nahlédnutí. V případě námitek proti zápisu ze strany člena zastupitelstva, je rozhodnuto na nejbližším zasedání zastupitelstva.⁴⁸

V případě, kdy se zastupitelstvo nesejde po dobu delší než šest měsíců, ve stavu usnášeníschopné či šest měsíců ode dne, kdy byl hejtman odvolán z funkce nebo se ji vzdal nebo, do šesti měsíců ode dne ustavujícího zasedání, zastupitelstvo nezvolí starostu nového, má ministerstvo možnost je rozpustit a ministr vnitra vyhlásí nové volby. V případě podání rozhodnutí o rozpuštění zastupitelstva, má kraj možnost podat žalobu k soudu.⁴⁹

4.4.2. Rada

Rada představuje výkonný orgán kraje v rámci samostatné působnosti a je odpovědná zastupitelstvu. Ve věcech přenesené působnosti může rozhodovat, pouze pokud tak stanoví zákon.⁵⁰

Rada je tvořena hejtmanem, náměstkem či náměstký hejtmana a dalšími členy rady, kteří jsou z členů zastupitelstva zvoleni. Pokud však dojde k odvolání nebo rezignaci na pozici hejtmana či náměstka hejtmana, automaticky přestává být také členem rady. Počet členů v radě je stejně jako u zastupitelstva závislý na počtu obyvatel v kraji. Do 600 000 obyvatel je rada tvořena devíti členy, ovšem nad 600 000 obyvatel je počet navýšen na 11 členů.⁵¹

4.4.2.1. Jednání rady kraje

Schůze rady, které probíhají dle potřeby, jsou neveřejné. Svolává je hejtman a rada si k projednání jednotlivých bodů může přizvat dalšího člena zastupitelstva či jinou osobu. Rada je usnášeníschopná v přítomnosti nadpoloviční většiny všech členů rady. Pokud v průběhu funkčního období tento stav poklesne a při nejbližším zasedání zastupitelstva tento počet nebude doplněn, až do nápravy vykonává její působnost zastupitelstvo. Výkonem pravomoci rady může být v těchto případech ze strany zastupitelstva pověřen hejtman. V případě odvolání rady jako celku, bez náhrady, je dosavadní rada pověřena vykonávat své pravomoci až do zvolení nové rady.⁵²

⁴⁸ §43 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁴⁹ §45 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁵⁰ §57 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁵¹ §57 odst. 2 a odst. 3 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁵² §58 odst. 1, odst. 2 a §60 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

I z tohoto jednání je nezbytné pořízení zápisu a to nejpozději do 10 dnů po skončení schůze. Zápis, který vždy obsahuje počet přítomných členů rady, schválený program schůze rady, průběh, výsledek hlasování a přijatá usnesení, je následně podepsán hejtmánem či náměstkem hejtmána a uložen u krajského úřadu. Pokud dojde k námitkám ze strany členů rady, je o nich rozhodnuto na nejbližší schůzi. Ačkoliv je uložený zápis k dispozici k nahlédnutí pro členy zastupitelstva, rada pokaždé na zasedání zastupitelstva podává zprávu o své činnosti.⁵³

4.4.2.2. Působnost rady kraje

Podrobný a kompletní výčet úkonů, které rada v rámci své vlastní působnosti vykonává, nalezneme v §59 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích.

Jedná se především o zabezpečování hospodaření dle schváleného rozpočtu, včetně provádění rozpočtových opatření v rozsahu svěřeném zastupitelstvem. V rámci krajského úřadu stanoví počet zaměstnanců kraje a objem prostředků na jejich platy. Na návrh ředitele krajského úřadu a v souladu se zvláštním zákonem může rada jmenovat a odvolávat vedoucí odborů krajského úřadu.⁵⁴ V oblasti samostatné působnosti může rada ukládat krajskému úřadu úkoly a kontrolovat jejich plnění. Stejně tak může přezkoumávat opatření přijatá krajským úřadem.⁵⁵

Na základě odst. 2 výše zmíněného paragrafu, nalezneme také vymezený rozsah majetkoprávních jednání, o kterých rada rozhoduje.

4.4.3. Hejtmán

*„Hejtmán zastupuje kraj navenek.“*⁵⁶ Tato funkce vznikla roku 2000, při vytvoření vyšších územně samosprávných celků. Jedinou výjimku tvoří hlavní město Praha, jakožto kraj, který má ve svém čele primátora.

V době nepřítomnosti či v době, kdy hejtmán nevykonává svou funkci, ho zastupuje náměstek hejtmána nebo náměstci hejtmána, kterým jsou svěřeny některé úkoly. Pokud dojde k odvolání či vzdání se funkce na pozici hejtmána a současně nedojde ke zvolení nového hejtmána, je výkon jeho pravomocí svěřen náměstkovi, kterého určilo zastupitelstvo.⁵⁷

⁵³ §58 odst. 3 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁵⁴ §59 odst. 1 písm. a,b,c zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁵⁵ §59 odst. 1 písm. e,f zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁵⁶ §61 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁵⁷ §64 a §64a zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

Pozice hejtmana i náměstka hejtmana je volena zastupitelstvem z řad jejich členů. Jedná se o občany České republiky, kteří jsou za výkon své funkce odpovědni zastupitelstvu. Hejtmanovi mohou být od rady uloženy úkoly jen v rozsahu své působnosti.⁵⁸ Právomoci hejtmana jsou blíže upraveny v §61 odst.3 a odst.4 zákona o krajích, kde je například uvedeno, že hejtman spolu s náměstkem hejtmana podepisuje právní předpisy kraje, s předchozím souhlasem ministra vnitra jmenuje a odvolává ředitele krajského úřadu, kterému ukládá úkoly a stanoví jeho plat, podle zvláštního předpisu. Hejtman dále zřizuje zvláštní orgány pro výkon přenesené působnosti, odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření kraje, za informovanost občanů o činnosti kraje a jiné. Důležitou funkcí hejtmana je svolávání a řízení zasedání zastupitelstva a rady a spolu s ověřovateli podepisuje zápis z těchto jednání.⁵⁹

4.4.4. Zvláštní orgány

Hejtman v rámci své působnosti může zřídit zvláštní orgány pro výkon přenesené působnosti, pokud tak stanoví zvláštní zákon. V čele těchto orgánů, pokud nestanoví zvláštní zákon jinak, může být jen osoba, která má v přenesené působnosti, pro kterou byl zvláštní orgán zřízen, zvláštní odbornou způsobilost. Pro prokázání odborné způsobilosti osoby v čele, se užije ustanovení zvláštní právních předpisů, které upravují prokázání pro úředníky územně samosprávných celků. K tomuto nedochází, pokud v čele zvláštního orgánu, na základě ustanovení zákona, stojí hejtman.⁶⁰

4.4.5. Krajský úřad

Krajský úřad je tvořen zaměstnanci kraje a ředitelem, který stojí v čele krajského úřadu. Ředitel je v případě nepřítomnosti zastoupen zástupcem ředitele. Krajský úřad je členem na odbory a oddělení.⁶¹

Krajský úřad je orgánem kraje, který vykonává přenesenou působnost, s výjimkou věcí svěřených zákonem zastupitelstvu, radě anebo zvláštnímu orgánu. Krajskému úřadu přísluší plnění některých úkolů, jakými je především, přezkoumání rozhodnutí vydaných orgány obce v řízení dle zvláštních zákonů, pokud není zákonem svěřena působnost zvláštnímu orgánu. Dále krajský úřad dle zákona ukládá sankce, poskytuje obcím odbornou a metodickou pomoc, provádí kontrolu výkonu přenesené působnosti i v případě orgánů obcí, zřizuje funkci koordinátora pro romské záležitosti, zabezpečuje koordinaci výstavby a provozu

⁵⁸ §61 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁵⁹ §61 odst. 4 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁶⁰ §65 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁶¹ §68 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

informačního systému kompatibilního s informačními systémy veřejné správy a vykonává další působnosti, které mu jsou svěřené zákonem.⁶²

⁶²§67 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

5. Volby

Volby představují základní předpoklad a neoddělitelnou součást demokracie. Jedná se o systém, kterým se občané mohou podílet na chodu země a nástroj jakým vybírají své zástupce, kterým předají určité své pravomoce.⁶³

„Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.“⁶⁴

Volební právo představuje možnost občanů podílet se určitým způsobem na chodu státu. Tato možnost je zaručena nejen v Ústavě České republiky, ale také v čl. 21 Listiny základních práv a svobod:

- 1) *Občané mají právo podílet se na správě věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.*
- 2) *Volby se musí konat ve lhůtách nepřesahujících pravidelná volební období stanovená zákonem.*
- 3) *Volební právo je všeobecné a rovné a vykonává se tajným hlasováním. Podmínky výkonu volebního práva stanoví zákon.*
- 4) *Občané mají za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím.⁶⁵*

Nejen právo vnitrostátní, ale i právo mezinárodní obsahuje normy, které uvádí základní principy v rámci konání svobodných voleb. Pro Českou republiku bychom mohli zmínit tři základní právní dokumenty:

- Všeobecná deklarace lidských práv,
- Mezinárodní pakt občanských a politických práv,
- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, resp. její Dodatkový protokol.⁶⁶

V rámci ustanovení těchto právně závazných dokumentů, můžeme určit šest základních principů voleb:

- všeobecnost volebního práva,
- rovnost volebního práva,

⁶³KREJČÍ, O., Nová kniha o volbách. Praha: Professional Publishing, 2006. ISBN 80-86946-01-0. s.17

⁶⁴ Čl. 2 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

⁶⁵ Čl. 21 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

⁶⁶ANTOŠ, M., Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-734-8. s. 13

- přímost volebního práva,
- tajné hlasování,
- svobodné volby,
- zásady poměrného zastoupení a většinového systému.⁶⁷

Můžeme rozlišit tyto druhy voleb:

- jednokolové – volby probíhají naráz,
- vícekolové – volby se člení na více po sobě následujících kol,
- přímé – občan volí přímo bez prostředníka,
- nepřímé – volba je zprostředkována přes druhou osobu nebo-li zvoleného prostředníka.

Je nezbytné rozeznat dvojí význam volebního práva. Lze rozlišit volební právo aktivní, což představuje možnost občana volit své zástupce a volební právo pasivní nebo-li právo být volen.⁶⁸

V České republice se volí do Evropského parlamentu, do zastupitelstev obcí, do zastupitelstev krajů, do Senátu Parlamentu ČR, do Poslanecké sněmovny ČR a prezident republiky.⁶⁹

Volební systém se liší dle jednotlivých volených orgánů.

5.1.Volební systémy

„Volební systém obecně označuje způsob, jakým se ve volbách určuje obsazení jednotlivých funkcí, jež jsou voleny, na základě hlasů voličů.“⁷⁰

V zemích s demokratickým zřízením se dnes používá různých volebních systémů, proto lze v teorii nalézt hned několik definic tohoto pojmu. Rozlišnost systémů může mít dalekosáhlé a velmi rozdílné důsledky pro fungování demokratického státu. Na základě přepočítávání hlasů na mandáty rozlišujeme dva základní typy volebních systémů. Jedná se o většinový a poměrný volební systém.

⁶⁷ ANTOŠ, M., Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-734-8. s. 18 – 19

⁶⁸ Politický slovník.cz, volební právo [online]. [cit. 2019-08-05]. Dostupné z WWW: < <http://www.politicky-slovník.cz/volby/volebni-pravo/> >

⁶⁹ Ministerstvo Vnitra České republiky, Volby. [online]. [cit. 2019-08-05]. Dostupné z WWW: < <https://www.mvcr.cz/volby.aspx> >

⁷⁰ Politický slovník, volební systém [online]. [cit. 2019-08-05]. Dostupné z WWW: < <http://www.politicky-slovník.cz/volby/volebni-system/> >

Většinový volební systém představuje v podstatě systém, kdy jsou všechny mandáty přiděleny jedné kandidátce neboli vítězi voleb. Výhoda tohoto systému je v možnosti vytvoření pevné, homogenní a politicky stabilní vlády. Tento systém je vhodný při volbě jedince do určité funkce např. starosta, hejtman či prezident. Jedná se o konkrétní a úzkou vazbu mezi voličem a zvoleným zastupitelem. Na druhé straně lze v tomto systému spatřit několik nevýhod, kterými jsou například zvýhodnění velké strany, vysoké procento propadlých hlasů a jiné.⁷¹ V České republice se tento systém užije při volbě prezidenta ČR či volbě do Senátu PČR.

Poměrný neboli proporční volební systém představuje naprosto jednoduchý princip, který převádí počet hlasů na mandáty: *„kolik procent hlasů, tolik procent poslanců.“*⁷² Pro tento převod hlasů se však užije několik různých metod. Výhodou tohoto systému je, že díky většímu zastoupení politických stran, odráží zájem společnosti. Nevýhodou je však, že dochází ke štěpení velkých stran a podporuje se vznik malých stran. Velký počet stran v zastupitelském orgánu pak může zapříčinit problémy při schvalování zákonů, při vládnutí a politickou nestabilitu.⁷³ V České republice se poměrný volební systém užívá při volbách do Evropského parlamentu, do zastupitelstev územně samosprávních celků a do Poslanecké sněmovny. Pro přepočítání mandátů se využije D'Hondtova metoda. Tato metoda vychází ze zásady, že *„není spravedlivé, aby jakákoli strana obdržela mandát dříve, dokud má nižší průměrný počet hlasů na jeden mandát, než kterákoli jiná strana.“*⁷⁴

V dnešní době se již objevují systémy smíšené, které představují kombinaci prvků, obou výše zmíněných volebních systémů.

5.2. Krajské volby

Krajské volby neboli volby do zastupitelstev krajů vyhlašuje prezident České republiky a to nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Právní úprava je zakotvena v čl. 102 Ústavy, která požaduje přímé volby zastupitelstva a zákoně č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů, který upravuje postup konání těchto voleb. Jedná se o volby všeobecné, kdy je voleno zastupitelstvo jako celek a to na základě zásady poměrného zastoupení. Orgány,

⁷¹HEIDLER, J., Volební systémy: teorie a praxe. Praha: Lidové noviny, 1990. Archy. ISBN 80-7106-007-0. s. 8-9

⁷²HEIDLER, J., Volební systémy: teorie a praxe. Praha: Lidové noviny, 1990. Archy. ISBN 80-7106-007-0. s. 6

⁷³HEIDLER, J., Volební systémy: teorie a praxe. Praha: Lidové noviny, 1990. Archy. ISBN 80-7106-007-0. s. 6 – 7

⁷⁴ LEBEDA T., Hlavní proměnné proporčních volebních systémů. Sociologický časopis 2001, roč. 37, čís. 4. ISSN 0038-0288. s. 436. [online]. [cit. 2019-08-08]. Dostupné z WWW: <http://sreview.soc.cas.cz/uploads/f213451ab2ebbfd43a47e9a357052f59876adc77_140_425LEBEDA.pdf>

kteře zajišťují volby, představuje Státní volební komise, Ministerstvo vnitra, Český statistický úřad, krajský úřad, ředitel krajského úřadu, obecní úřady, starostové a okrskové volební komise. Volby probíhají ve dvou dnech a to v pátek a v sobotu.⁷⁵

5.2.1. Aktivní a pasivní volební právo

Aktivní volební právo, což představuje právo volit má státní občan České republiky, který dosáhl minimálního věku 18 let a má trvalý pobyt v některé z obcí v územním obvodu kraje. Aktivní volební právo by se dalo uznat jako všeobecné, ale v §4 odst. 2 zákona o volbách do zastupitelstev krajů, jsou definovány překážky výkonu volebního práva:

- a) výkon trestu odnětí svobody,
- b) omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva,
- c) zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu,
- d) výkon služby vojáka z povolání v zahraničí nebo výkon služby vojáka v záloze v zahraničí.⁷⁶

Pasivní volební právo nebo-li právo být volen a stát se členem zastupitelstva má každý volič, který nesplňuje žádnou z výše uvedených překážek výkonu volebního práva. Funkce člena je veřejná a neslučitelná dle §5 odst. 2 zákona o krajích. Jedná se například o funkci vykonávanou na ministerstvu, funkci vykonávanou jako zaměstnanec kraje či funkci statutárního zástupce právnické osoby založené či zřízené krajem a dále, za podmínek stanovených v §5 odst. 3 tohoto zákona.

5.2.2. Kandidátní listina a hlasovací lístek

Možnost podat kandidátní listinu, jež představuje určitý seznam kandidátů pro volby, mají pouze registrované politické strany a politická hnutí, která nemají pozastavenou činnost. Tuto možnost má také koalice, která je na kandidátní listině ze strany kandidující politické strany a politického hnutí, jednoznačně za koalici označena. Spolu s tím dojde k uvedení členů koalice a jejího názvu. Dle §20 odst. 2 je možno za politickou stranu, politické hnutí či koalici podat pro volby do samého krajského zastupitelstva pouze jednu kandidátní listinu. Pokud politická strana či politické hnutí podá kandidátní listinu samostatně, již nemůže být součástí koalice. Pro podání kandidátní listiny krajskému úřadu, je stanovena lhůta nejpozději 66 dnů přede dnem voleb do krajského zastupitelstva. Krajský úřad potvrdí zmocněnci toto podání

⁷⁵ §2, §3 a §6 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

⁷⁶ §4 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

a zašle Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí.⁷⁷ Přičemž zmocněnec je osoba, která svými úkony ve volebních věcech zavazuje politickou stranu, politické hnutí a koalici. Zmocněnec či jeho náhradník nemůže být kandidátem. Tato osoba může být odvolána ze strany politické strany, politického hnutí či koalice a to písemnou formou doručenou krajskému úřadu.⁷⁸

Veškeré náležitosti, které kandidátní listina obsahuje, jsou uvedeny v §21 zákona o volbách do zastupitelstev krajů.

Jedná se o:

- název kraje,
- název politické strany, politického hnutí či koalice a její složení,
- přesné informace o kandidátech (pohlaví, věk, povolání, místo trvalého pobytu, název politické strany či hnutí, jehož jsou členy a jiné),
- arabskou číslicí vyjádřené pořadí kandidáta na kandidátní listině,
- v případě koalice, název politického hnutí nebo politické strany, která kandidáta navrhla,
- podpis zmocněnce politické strany, politického hnutí či koalice,
- jméno a příjmení, označení funkce a podpis osoby či osob, v případě koalice, která je oprávněná jednat jménem politické strany či politického hnutí.

Společně s kandidátní listinou musí být doloženo vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta, který souhlasí se svou kandidaturou a nejsou mu známy žádné překážky volitelnosti. Současně nedal souhlas k uvedení na jiné kandidátní listině pro volby do krajského zastupitelstva. Spolu s těmito informacemi uvede místo svého trvalého pobytu a datum narození.⁷⁹

Přezkum těchto náležitostí připadá na krajský úřad, který ve lhůtě 6 dnů, a to od 66 do 60 dne přede dnem voleb do zastupitelstva, přezkoumá předpoložené kandidátní listiny. V případě, že se kandidátní listina vyznačuje určitými nedostatky, krajský úřad písemně vyzve zmocněnce, aby byly závady ve stanovené lhůtě odstraněny. Pokud na tuto výzvu politická strana, politické hnutí či koalice nereaguje a závady neodstraní, krajský úřad

⁷⁷ §20 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

⁷⁸ §21 odst. 5 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

⁷⁹ §21 odst. 2 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

rozhodne o škrtnutí kandidáta, dle podmínek stanovených v §22 odst.2 zákona č. 130/2000 Sb.

Ve druhé stanovené lhůtě, a to od 50 do 48 dnů nejpozději přede dnem voleb, má krajský úřad za úkol rozhodnout o registraci bezvadné kandidátní listiny a současně zaslat seznam zaregistrovaných kandidátních listin starostům všech obcí, ve svém územním obvodu. V této lhůtě lze taktéž rozhodnout o odmítnutí kandidátní listiny, která není v souladu s nezbytnými podmínkami dle §20 a §21 výše zmíněného zákona.⁸⁰

Veškerá rozhodnutí krajského úřadu, ať už se jedná o registraci, o odmítnutí kandidátní listiny či o vyškrtnutí kandidáta ze seznamu, musí krajský úřad neprodleně vyhotovit a zaslat tomu, kdo je oprávněn se proti tomuto rozhodnutí domáhat ochrany u soudu. Současně dojde k vyvěšení tohoto rozhodnutí na úřední desku krajského úřadu, kdy třetím dnem od jeho vyvěšení se považuje za doručené.⁸¹ Nezbytnou součástí, kterou výše zmíněná rozhodnutí musí obsahovat je výrok, odůvodnění a poučení o odvolání. Následně se v písemném vyhotovení uvede datum a orgán, který rozhodnutí vydal a opatří se úředním razítkem a podpisem spolu se jménem a příjmením zaměstnance krajského úřadu.⁸² „Registrace je podmínkou pro vytištění hlasovacích lístků.“⁸³

Tisk hlasovacích lístků zajišťuje krajský úřad. Pro každou politickou stranu, politické hnutí či koalici se hlasovací lístek tiskne samostatně a musí obsahovat náležitosti dle §24 odst.2 zákona o volbách do zastupitelstev krajů, jakými jsou například název kraje, nezkrácený název politické strany, politického hnutí či koalice, údaje o kandidátech, včetně jejich pořadí a příslušnosti k určité politické straně, politickému hnutí anebo fakt, že je kandidát bez politické příslušnosti. V případě koalice je nutno uvést, která politická strana nebo politické hnutí jí tvoří a u kandidátů je nezbytné uvést, která politická strana nebo politické hnutí ho navrhlo. Hlasovací lístky opatřené razítkem krajského úřadu, jsou krajským úřadem zaslány prostřednictvím pověřených obecních úřadů starostům. Starostové zajistí dodání hlasovacích lístků všem voličům, a to nejpozději tři dny přede dnem voleb a v den voleb všem okrskovým volebním komisím.⁸⁴

⁸⁰ §22 odst. 3 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

⁸¹ §22 odst. 4 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

⁸² §22 odst. 5 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

⁸³ §22 odst. 7 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

⁸⁴ §22 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

5.2.3. Hlasování a zjišťování výsledků voleb

Hlasování probíhá ve stálých volebních okrscích, které jsou vytvořeny dle zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Dle tohoto zákona jsou vedené také stálé seznamy voličů. Pro voliče, kteří nemohou volit ve svém volebním okrsku je možnost, ze strany obecního úřadu, vydat na žádost voličský průkaz. Volič musí být zapsán ve stálém seznamu v územní obvodu kraje a žádost v listinné podobě s úředně ověřeným podpisem nebo v podobě elektronické, doručit nejpozději sedm dnů přede dnem voleb obecnímu úřadu.⁸⁵

Informování voličů má na starosti starosta, který způsobem v místě obvyklým, zveřejní nejpozději do 15 dnů přede dnem voleb do zastupitelstva kraje informace o době a místě konání voleb. Spolu s upozorněním pro voliče o povinnosti prokázání své totožnosti a státního občanství České republiky, uvede další nezbytné informace k nerušenému průběhu voleb.⁸⁶

*„Každý volič hlasuje osobně. Zastoupení není přípustné.“*⁸⁷ Po příchodu do volební místnosti, volič před okrskovou komisí prokáže svou totožnost a státní občanství České republiky, osobním dokladem. Na žádost volič obdrží označené hlasovací lístky a vstoupí do prostoru určenému k úpravě hlasovacích lístků. Na tomto místě si volič vybere jeden z hlasovacích lístků, u kterého může na základě čtyř preferenčních hlasů zakroužkovat, kterému kandidátovi dává přednost. Takto vyplněný lístek vloží do úřední obálky a vhodí do volební schránky.⁸⁸

Po uplynutí stanovené doby je ukončeno hlasování a následuje sčítání. Sčítání probíhá v místnosti, kde mají právo být přítomni, za podmínek stanovených v §38 odst. 1 zákona o volbách do krajských zastupitelstev, i zaměstnanci Českého statistického úřadu, zaměstnanci obce zařazení do pověřeného obecního úřadu, členové Státní volební komise a její sekretariátu a také osoby, které dostaly povolení od Státní volební komise. Z volebních schránek

i z přenosných volebních schránek dojde k vyjmutí a smíšení obálek s hlasovacími lístky. Veškerý jiný obsah než úřední obálky, komise vyloučí. Jejich počet je porovnán s počtem se záznamy ve výpisech ze stálého seznamu voličů.⁸⁹

⁸⁵ §25, §26 a §26a zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

⁸⁶ §27 odst. 1 a odst. 2 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

⁸⁷ §31 odst. 1 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

⁸⁸ §31 a §32 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

⁸⁹ §38 odst. 3 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

Po vyjmutí hlasovacích lístků z obálek dojde k jejich rozdělení a sečtení dle jednotlivých politických stran, politických hnutí a koalic a dále dojde k sečtení preferenčních hlasů jednotlivým kandidátům. Správnost sčítání hlasů kontroluje předseda okrskové volební komise.⁹⁰

Platnost či neplatnost hlasovacích lístků na základě předepsaných podmínek v §39 zákona o volbách do zastupitelstev krajů, určí okrsková volební komise. Tato komise zřizuje zápis o průběhu a o výsledku hlasování, který je v jednom stejnopisu neprodleně předán Českému statistickému úřadu na pracovišti v sídle pověřeného obecního úřadu.⁹¹ Poměrným volebním systémem dochází k přepočtu hlasů na mandáty za použití metody volebních dělitelů. V případě přepočtu v krajích, zákon používá upravenou D'Hondtovu metodu.⁹²

*„Výsledek voleb do zastupitelstva kraje vyhláší a uveřejní krajský úřad vyvěšením zápisu o výsledku voleb do zastupitelstva kraje na úřední desce krajského úřadu neprodleně po jeho podepsání.“*⁹³ Celkové výsledky voleb do zastupitelstev krajů jsou státní volební komisí vyhlášeny a uveřejněny sdělením ve Sbírce zákonů.⁹⁴

⁹⁰ §38 odst. 4 a odst. 5 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

⁹¹ §41 odst. 1 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

⁹² COGAN, R., Krajské zřízení. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-041-6. s. 103

⁹³ §44 odst. 1 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

⁹⁴ §44 odst. 2 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

6. Krajské volby 2016 v Ústeckém kraji

6.1. Charakteristika Ústeckého kraje

Ústecký kraj čítá rozlohu 5 335km² a leží na severozápadě České republiky. Ke dni 31.03.2019 uvádí Český statistický úřad celkem 820 482 obyvatel. Sousedí s krajem Plzeňským, Karlovarským, Středočeským, Libereckým a nejdelší hraniční úsek sdílí se spolkovou zemí Sasko. Sídlo Ústeckého kraje představuje statutární město Ústí nad Labem a hejtmánem je zde od roku 2012 Oldřich Bubeníček.⁹⁵

V rámci správního uspořádání je Ústecký kraj tvořen sedmi okresy. Čítá celkem 354 obcí základního typu, 30 správních obvodů obcí s pověřeným úřadem⁹⁶ a 16 správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

„Ústecký kraj je dlouhodobě známý pro svou bohatou tradici v oblasti zemědělské a průmyslové výroby, svým přírodním bohatstvím, aktivitou v oblasti obchodu a bohatou sítí dopravních cest. V dnešní době se však velká část z toho neobejde bez větší modernizace, kterou představuje i budování nových dopravních spojení či vytváření lukrativních podmínek pro budoucí investory. Díky svým záměrům nejen obohacují výrobu na severu Čech, ale především zde výrazně snižují nezaměstnanost.“⁹⁷ Ústecký kraj se k datu 31.07.2019 s podílem 3,93% nezaměstnaných osob, zařadil na druhou příčku mezi kraji s nejvyšší nezaměstnaností v České republice. Průměrná hrubá mzda v prvním čtvrtletí roku 2019 vzrostla na 29 895 Kč.⁹⁸

6.2. Krajské volby 2016

Ve dnech 7. a 8. října 2016 proběhly v České republice poslední volby do zastupitelstev krajů České republiky, tzv. krajské volby. Krajské volby byly stanoveny pro tyto dny rozhodnutím prezidenta republiky č. 138/2016 Sb., o vyhlášení voleb do Senátu Parlamentu České republiky a o vyhlášení voleb do zastupitelstev krajů. Obsah tohoto rozhodnutí zní: *„Podle § 3 odst. 1 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů*

⁹⁵ Ústecký kraj, oficiální web. [online]. [cit. 2019-08-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-ustecky.cz/ustecky-kraj/ms-204816/p1=204816>>

⁹⁶ §11 vyhlášky č. 388/2002 Sb., vyhláška Ministerstva Vnitra o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

⁹⁷ MACHOVÁ, T., Místní poplatky: bakalářská práce. Plzeň: Západočeská univerzita, Fakulta právnická, 2017. Vedoucí práce JUDr. Petr Triner, MBA. s. 39

⁹⁸ Český statistický úřad, Krajská správa ČSÚ v Ústí nad Labem. [online]. [cit. 2019-08-12]. Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/xu>>

a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhláší volby do zastupitelstev krajů a stanovím dny jejich konání na pátek 7. října a sobotu 8. října 2016.“⁹⁹

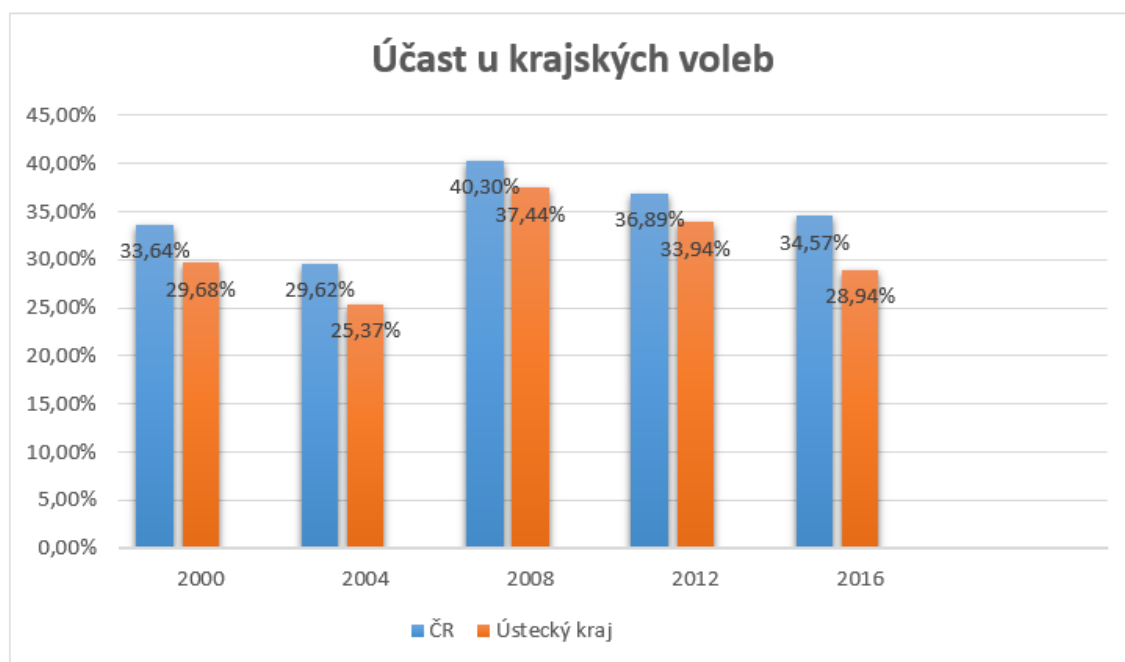
Souběžně s krajskými volbami proběhly také volby do Senátu Parlamentu České republiky, které byly vyhlášeny ve stejném rozhodnutí prezidenta republiky.

V rámci mé diplomové práce jsem se konkrétně zaměřila na krajské volby 2016 v Ústeckém kraji.

6.2.1. Volební účast

Volební účast v roce 2016 v rámci ČR byla 34,57 %, což je mírný pokles s porovnáním posledních krajských voleb v roce 2012. Ústecký kraj s 28,94 % měl nejnižší volební účast v rámci celé republiky viz Graf 1.

Graf 1 Vývoj volební účasti v krajských volbách - srovnání průměrné účasti v České republice a v Ústeckém kraji

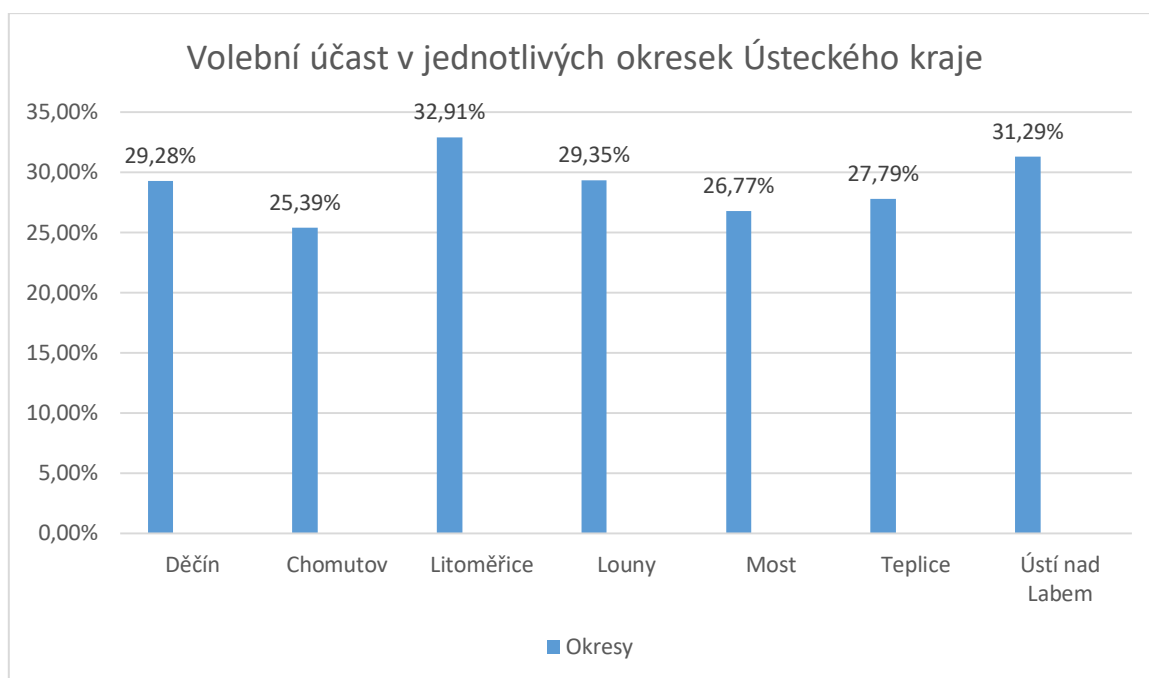

Zdroj 1 www.volby.cz – zpracovala autorka sama

Porovnáme-li volební účast v jednotlivých okresech Ústeckého kraje, zjistíme, že nejnižší účastí bylo dosaženo v okrese Chomutov, naopak nejvyšší v okrese Litoměřice viz Graf 2.

⁹⁹ II. část rozhodnutí č. 138/2016 Sb., rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Senátu Parlamentu České republiky a o vyhlášení voleb do zastupitelstev krajů.

Graf 2 Volební účast jednotlivých okresů Ústeckého kraje u krajských voleb v roce 2016

Zdroj 2 www.volby.cz – zpracovala autorka sama

Volební účast v Ústeckém kraji je velmi ovlivněna socioekonomickými faktory, které představuje především nízká životní úroveň či vysoká nezaměstnanost 11,20 %. Velkou roli také sehrává to, že na Ústecku je pouze 11,7 % vysokoškolsky vzdělaných obyvatel.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Český statistický úřad, Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Ústeckého kraje v roce 2017. [online]. [cit. 2019-08-24]. Dostupné z WWW:<
https://www.czso.cz/documents/10180/61166034/33000618.pdf/37cae0ad-5bd3-44dd-b6d5-b8ea7dfbf886?version=1.11&fbclid=IwAR1H8cGUJ5cXIB-Jeb7eJSFMIPQsf7T5AdxYhriKNAp4A67VolrF_B19wKw>

6.2.2. Srovnání jednotlivých okresů

Pro srovnání jednotlivých okresů v Ústeckém kraji jsem využila data k vybraným ukazatelům, jako je například počet obyvatel, průměrný věk či podíl nezaměstnaných a jiné viz Tabulka 1.

Tabulka 1 Vybrané ukazatele jednotlivých okresů v Ústeckém kraji

okres	rozloha	obyvatelstvo	Věk 15 – 64 let	Věk 65 a více	Průměrný věk	Podíl nezaměstnaných
Děčín	909 km ²	130 787	64,5 %	19,3 %	41,9 let	7,79 %
Chomutov	936 km ²	124 249	67,4 %	16,8 %	41,2 let	8,23 %
Litoměřice	1 032 km ²	119 342	65,2 %	18,8 %	41,9 let	6,30 %
Louny	1 121 km ²	86 346	65,9 %	18 %	41,5 let	6,97 %
Most	467 km ²	112 594	66,5 %	17,9 %	41,7 let	10,08 %
Teplice	469 km ²	128 476	66,1 %	18,3 %	41,7 let	6,43 %
Ústí nad Labem	405 km ²	119 296	64,8 %	18,8 %	41,5 let	8,64 %

Zdroj 3 www.czso.cz – autorka zpracovala sama

V následující tabulce, viz Tabulka 2, je vytvořen přehled celkového umístění v okrese pro jednotlivé politické subjekty, které se dostaly do zastupitelstva. Tabulky obsahují také údaje o volební účasti v okrese, počtu vydaných obálek a počet platných hlasů.

Údaj „vydané obálky“ představuje počet volebních obálek, které v daném okrese byly volební komisí vydané voličům, kteří se osobně dostavili do volebních místností. Vedle toho je zmíněný celkový počet platných hlasů.

Tabulka 2 Územní přehled volební účasti v jednotlivých okresech Ústeckého kraje

okresy	Vydané obálky	Platné hlasy	Volební účast
Děčín	30 744	30 286	29,28 %
Chomutov	25 221	24 889	25,39 %
Litoměřice	31 383	30 921	32,91 %
Louny	20 440	20 118	29,35 %
Most	24 301	23 498	26,77 %
Teplice	28 347	27 907	27,79 %
Ústí nad Labem	29 572	28 667	31,29 %

Zdroj 4 www.volby.cz - zpracovala autorka sama

Absolutní vítězství politického hnutí ANO 2011 ve všech okresech Ústeckého kraje, viz Tabulka 3, pouze zrcadlí politickou náladu v celé České republice. Toto vítězství pouze zohledňuje to, co se událo v celorepublikovém měřítku. Na podzim roku 2013 se hnutí ANO 2011, jako nově kandidující, s celkovým ziskem 18,65 % umístilo na druhém místě při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Jako nová tvář politického dění si hnutí ANO 2011 dokázalo získat voliče napříč politickým spektrem.

Skoro stoprocentní umístění strany KSČM na druhém místě v jednotlivých okresech, pouze dokazuje dlouholetou volební podporu a oblíbenost této strany na Ústecku, které je už dlouhá léta označován jako „rudý sever“.

Tabulka 3 Celkové umístění v okrese jednotlivých politických subjektů, které se dostaly do zastupitelstva

okresy	ANO 2011		KSČM		ČSSD		ODS		Koalice SPD a SPO	
	pořadí	zisk v %	pořadí	zisk v %	pořadí	zisk v %	pořadí	zisk v %	pořadí	zisk v %
Děčín	1.	25,52	3.	12,27	2.	14,16	7.	6,13	5.	6,83
Chomutov	1.	22,84	2.	15,13	4.	11,74	3.	12,25	6.	6,57
Litoměřice	1.	23,62	2.	15,97	3.	11,32	4.	9,28	7.	5,21
Louny	1.	26,45	2.	19,41	3.	12,53	4.	8,75	5.	5,66
Most	1.	20,23	2.	16,41	3.	12,22	5.	7,32	6.	6,15
Teplice	1.	22,49	2.	17,61	3.	12,56	4.	9,15	5.	6,39
Ústí nad Labem	1.	21,74	2.	15,26	3.	8,95	4.	7,29	7.	5,69

Zdroj www.volby.cz – autorka zpracovala sama

6.2.3. Výsledky voleb

V Ústeckém kraji se na základě celkového počtu 822 850 obyvatel ke dni 01.01.2016, rozdělovalo 55 mandátů. V krajských volbách 2016 kandidovalo celkem 23 politických stran, hnutí a koalic, což je o čtyři kandidáty více než v předchozích volbách v roce 2012. Pětiprocentní hranici zaznamenalo celkem pět z nich viz Tabulka 1.

Tabulka 4 Volební úspěchy jednotlivých kandidujících politických stran, hnutí a koalic v krajských volbách 2016 v Ústeckém kraji

Strana	Zisk %	Mandáty	Srovnání s rokem 2012
ANO 2011	23,24	20	+20
Komunistická str. Čech a Moravy	15,82	13	-7
Česká strana soc. demokratická	11,90	10	-3
Občanská demokratická strana	8,54	7	0
Koalice SPD a SPO	6,07	5	+5
JsmePRO! Kraj 2016	4,85		-6
Piráti a SZ	4,40		
STAROSTOVÉ a NEZÁVISLÍ	4,04		
TOP 09	3,91		
DSSS-NE imigr. Nepřízp. PRO poř!	3,21		
ProKraj	2,54		
Severočeši.cz	2,13		-9
Komunistická str. československá	1,75		
Starostové a Sportovci pro ÚK	1,70		
NOVÝ SEVER	1,50		
Svobodní a Soukromníci	1,45		
Úsvit s Blokem proti islamiz.	1,02		
Alternativa pro občany	0,54		
IL. imigrantům NE-pen. pro děti	0,48		
NE ILEG. IMIGRACI-PEN.PRO LIDI	0,33		
Národní demokracie	0,21		
Volte Pr. Blok www.cibulka.net	0,17		
SPR-REP.STR. ČECH, MORAVY, SLEZ.	0,08		

Zdroj 6 www.volby.cz – zpracovala autorka sama

Největším skokanem krajských voleb 2016 v České republice se stalo hnutí ANO 2011, které představovalo nováčka těchto voleb, ale ziskem 21,05 % a 176 mandáty, zvítězilo celkem v devíti regionech viz Mapa 1. Na druhé straně největším poraženým krajských voleb 2016 se stala strana KSČM se ziskem 10,54 %, která oproti krajským volbám v roce 2012 zaznamenala ztrátu skoro 10 % a 96 komunistických mandátů v zastupitelstvech.

Mapa 1 Výsledky krajských voleb 2016 v České republice

Zdroj 7 www.idnes.cz – zpracovala autorka sama

Jak je dle výše uvedených výsledků zřejmé, v Zastupitelstvu Ústeckého kraje v letech 2016 až 2020, zasedají zástupci pěti politických subjektů. Jedná se o suverénního vítěze voleb hnutí ANO 2011, dále strany KSČM, ČSSD, ODS a koalice SPO a SPD.

Ačkoliv s velkou převahou ve volbách na Ústecku zvítězilo hnutí ANO 2011, do vedení kraje se nedostalo a zůstalo v opozici. Vyplynulo tak z jednání krajského výkonného výboru KSČM, strany, která se se ziskem 15,82 % a 13 mandáty umístila na druhém místě v kraji. KSČM se na místo spolupráce s hnutím ANO 2011, rozhodla pro vytvoření trojkoalice společně se stranami ČSSD a koalicí SPD a SPO. Dne 15. 11. 2016 byla podepsána koaliční smlouva nově vytvořenou koalicí, která vládne velmi těsnou většinou, a to 28 zastupiteli z 55 volených.

Dle Oldřicha Bubeníčka, hejtmana Ústeckého kraje od roku 2012 a zástupce strany KSČM, o tomto kroku rozhodly především tři důvody. Prvním z nich byla dlouhodobá nabídka ze strany sociálních demokratů, ale také důvěra, kterou mezi sebou díky vyzkoušené spolupráci mají. „A roli sehrálo i vyjádření šéfa hnutí, že se tady nic moc čtyři roky nedělo a kraj stagnoval. Jsme rádi, že naši kolegové, se kterými jsme se rozhodli spolupracovat, to vidí jinak.“ Ani tento důvod hejtman kraje neopomněl při rozhovoru pro zpravodajství idnes.cz.¹⁰¹

¹⁰¹ [Idnes.cz](http://idnes.cz), Komunisté se rozhodli pro trojkoalici, hejtmanem zůstane Bubeníček. [online] [cit. 2019 -08-18] Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/usti/zpravy/trojkoalice-v-cele-s-kscm-v-usteckem-kraji.A161107_174111_usti-zpravy_kvi>

6.2.4. Významné politické subjekty Ústeckého kraje

ANO 2011

Krajské volby 2016 a první místo pro politické hnutí ANO 2011 v celorepublikovém měřítku lze označit za statisticky nejvýraznější skokany a obrovský úspěch. Politické hnutí založeno Andrejem Babišem dne 11.05.2012, představovalo novou tvář mezi kandidujícími stranami. Obecným měřítkem úspěchu je fakt, že lidé jsou poslední roky politikou a politickými tématy unaveni a neprojevují o ní veliký zájem. Dlouholeté, stabilní a velké politické strany ztrácejí preference od svých voličů a na oblíbenosti získávají menší, ale především nově vzniklé politické subjekty. Díky masivní propagaci a viditelnosti svých kandidátů si v Ústeckém kraji hnutí ANO 2011 získalo oblíbenost mezi 23,24 % oprávněnými voliči a získalo celkem 20 mandátů.

Absolutní vítězství hnutí ANO 2011 v Ústeckém kraji okomentoval poslanec z KSČM Pavel Kováčik. Nechal se slyšet, že díky tzv. „válcovací taktice“, kterou hnutí ANO uplatnilo ve volbách, přišla strana KSČM o část svých voličů. Podle jeho názoru výsledky voleb souvisí s množstvím peněz, které byly vloženy do kampaní a billboardů, aby bylo dosaženo velké viditelnosti kandidátů. Myslí si také, že volby rozhodla spíše celostátní, nikoliv krajská, témata. *„Poučíme se z taktiky a ze strategie vítěze. Pro příští bitvy je to pro nás velmi užitečné.“*¹⁰²

I přes prvenství, zůstalo hnutí ANO v Ústeckém kraji v opozici. Na trojkoalici se domluvili strany KSČM, ČSSD a koalice SPD a SPO. Šéf hnutí ANO Andrej Babiš označil tuto dohodu za podvod a pro deník Právo uvedl: *„Obešli nás a podvedli, ikdyž nám říkali, že s námi koalici vytvoří. Je to neskutečná prasárna, když společně s námi mohla KSČM pohodlně vytvořit většinovou koalici. Navíc jsme komunistům nabídli nejen hejtmana, ale i většinu v radě. Asi budu muset revidovat svůj názor na pana Bubeníčka, asi jsem se v něm spletl.“*¹⁰³

¹⁰² Česká televize, Po krajských volbách sčítá ztráty nejen ČSSD. Komunisté přišli o více než polovinu mandátů. [online]. [cit. 2019-08-19] Dostupné z WWW: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/volby/1932274-po-krajskych-volbach-scita-ztraty-nejen-cssd-komuniste-prisli-o-vice-nez-polovinu>>

¹⁰³ Česká televize, Po krajských volbách sčítá ztráty nejen ČSSD. Komunisté přišli o více než polovinu mandátů. [online]. [cit. 2019 – 19-08] Dostupné z WWW:< <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/ustecky-kraj/1952124-vitezne-ano-skonci-na-ustecku-v-opozici-kscm-se-dohodla-s-cssd>>

Komunistická strana Čech a Moravy

Krajské volby 2016 představovaly pro KSČM velký propad. V Ústeckém kraji se umístili na druhé příčce s celkovým počtem 15,82 % oprávněných voličů a získali celkem 13 mandátů. Ve srovnání s volbami v roce 2012 se jedná o ztrátu skoro 9,5 % a 7 mandátů.

Heslo pro volební program KSČM pro Ústecký kraj v období 2016 - 2020 zní: „*Dokázali jsme, že to umíme!*“ Zaprioritu ve svém programovém prohlášení strana spatřuje řešení vysoké nezaměstnanosti. Strana si klade za cíl vytvoření nových pracovních příležitostí v rámci výstavby nového výrobního areálu a využití dotačního titulu na podporu začínajících podnikatelů. Důležitým cílem je také bezpečnost. Vedení kraje se proto rozhodlo pro spolupráci s Policií ČR a v rámci podpory moderního vybavení či využívání nových programů se snaží docílit garance bezpečí, která je dnes považována za jednu z nejdůležitějších věcí. Volební program má celkem deset bodů a dalšími z nich jsou: zdravotnictví, školství, doprava, sociální služby, životní prostředí a zemědělství, kultura, granty a dotace, financování a v neposlední řadě sport a volný čas.¹⁰⁴

Komunistická strana Čech a Moravy má v Ústeckém kraji silnou podporu už od svých začátků, jak lze níže spatřit viz Tabulka 2, v krajských volbách se umístila vždy mezi třemi vítěznými stranami. Strana KSČM si nikdy nezakládala na velkých předvolebních kampaních a vždy doufala v podporu svých skalních voličů. V historii voleb na Ústecku byly vždy silné volební preference levicových stran.

Myslím si, že se zde odráží i nezájem mladých voličů o politiku obecně, kdy poté z velké části jsou voliči tvořeni převážně starší populací, která je právě příznivci těchto politických stran či hnutí.

¹⁰⁴ KSČM, Volební program pro Ústecký kraj 2016. [online]. [cit. 2019-08-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.kscm-most.cz/?p=3257>>

Tabulka 5 Volební úspěchy strany KSČM u krajských voleb v Ústeckém kraji

Krajské volby	Zisk %	Umístění v Ústeckém kraji
2000	28,22	1
2004	25,26	2
2008	18,39	3
2012	25,26	1
2016	15,82	2

Zdroj 8 www.volby.cz – autorka zpracovala sama

Nejzásadnějším průlomem pro komunistickou stranu se staly krajské volby v roce 2012. Strana KSČM v Ústeckém kraji zvítězila a v koalici s ČSSD vládla v letech 2012 - 2016 tomuto kraji. Do čela kraje byl zvolen Oldřich Bubeníček, který se stal historicky prvním komunistickým hejtmanem, jež svou funkci vykonává nadále i v letech 2016 – 2020.

Česká strana sociálně demokratická

Pohled na výsledky krajských voleb v Ústeckém kraji ukazuje, že sociální demokraté poslední roky zaznamenávají postupné ztráty viz Tabulka 3. Ovšem na základě důvěry a dlouhodobé spolupráce, nakonec spolu se stranami KSČM a koalicí SPD a SPO vytvořili na Ústecku vládnoucí trojkoalici pro období 2016 – 2020.

Tabulka 6 Volební úspěchy strany ČSSD u krajských voleb v Ústeckém kraji

Krajské volby	Zisk %	Umístění v Ústeckém kraji
2000	17,24	3
2004	15,29	3
2008	32,78	1
2012	16,13	2
2016	11,90	3

Zdroj 9 www.volby.cz – autorka zpracovala sama

Ústní slib pro toto volební období dal sám tehdejší předseda vlády a předseda ČSSD Bohuslav Sobotka. Jeho prohlášení znělo: „*Naše heslo je „Lidé si zaslouží jistoty“ a já jsem přesvědčen, že si zaslouží větší bezpečí, jistotu slušného zaměstnání za spravedlivou mzdu, fungující školství, kvalitní veřejné zdravotní služby, zlepšující se dopravní infrastrukturu i fungující veřejnou dopravu. Toto vše našim voličům v roce 2016 umíme nabídnout a můžeme se k tomu zavázat.*“¹⁰⁵

¹⁰⁵ ČSSD, Volební program pro krajské volby 2016. [online]. [cit. 2019-08-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.cssd.cz/volby-2016/volebni-programy-cssd/volebni-program-pro-volby-2016/>>

Občanská demokratická strana

Krajské volby 2016 skončily pro ODS neúspěchem a celkovým čtvrtým místem v Ústeckém kraji. Tyto volby tak jen následovaly neúspěch z roku 2012, kde se straně nepovedlo dosáhnout ani na polovinu zisku z krajských voleb 2008 viz Tabulka 4. Tento pokles se však na Ústecku, kde převažuje podpora levicových stran, dal očekávat.

Tabulka 7 Volební úspěchy strany ODS u krajských voleb v Ústeckém kraji

Krajské volby	Zisk %	Umístění v Ústeckém kraji
2000	26,75	2
2004	39,62	1
2008	20,57	2
2012	9,68	4
2016	8,54	4

Zdroj 10 www.volby.cz – autorka zpracovala sama

Občanská demokratická strana předložila nejkratší volební program určený speciálně pro krajské volby. Program zaměřený především na sociální problematiku a otázky politického systému, představuje spíše soubor priorit pro Ústecký kraj¹⁰⁶ pod heslem „Zjednodušte to!“¹⁰⁷

6.3. Rozhovor s krajským zastupitelem Jaroslavem Komínkem (KSČM)

Pro rozhovor na téma „krajské volby 2016“ jsem si vybrala náměstka hejtmana Ústeckého kraje pro oblast dopravy a silničního hospodářství pana Jaroslava Komínka, který je členem Komunistické strany Čech a Moravy. Dále je v Chomutově členem Rady statutárního města Chomutova a předsedou Dopravní komise.

Rozhovor proběhl dne 20. 08. 2019 a pan Komínek byl velmi vstřícný a ochotně mi zodpověděl všech šest připravených otázek pro tento rozhovor.

1. Jak byste ohodnotil výsledek krajských voleb 2016 v Ústeckém kraji a především umístění strany KSČM?

„Historicky se KSČM poprvé podílela na vedení kraje, i přestože jsme vždy měli tu možnost s Českou stranou sociálně demokratickou vytvořit většinu, vždy ČSSD upřednostnila ODS. Je to tedy poprvé, kdy KSČM vládne.“ Pan Komínek

¹⁰⁶EIBL, O. a PINK, M. Krajské volby 2016. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2017. ISBN 978-80-210-8927-3. s.105

¹⁰⁷ ODS, Volby 2016, program. [online]. [cit. 2019-08-19] Dostupné z WWW:< <https://www.ods.cz/volby-2016/program>>

toto komentuje slovy, že je velmi pohodlné být v opozici a něco říkat, ale ve chvíli, kdy sedíte ve vedení a máte před sebou zodpovědnost a určité zpovídání se z jednání, které činíte, je velký rozdíl. *„Musím říct, že jsme v Ústeckém kraji nedopadli úplně nejhůře, skončili jsme druzí, celorepublikové prognózy jsou daleko horší. V některých krajích, jako třeba v Praze se KSČM nedostala ani do zastupitelstva.“*

S ohledem na to, co hnutí ANO 2011 v roce 2016 předvedlo celorepublikově, to nebylo nejhorší. Dle pana Komínka byla opomenuta objektivní stránka věci a lidé vůbec nehodnotili, co vše pro ně bylo uděláno. *„Osobně si myslím, že výsledek neodpovídá tomu, co jsme za ty čtyři roky udělali. Lidé to nevnímají, nevidí a mnohdy někdy lehce uvěří tzv. „fake news“ tomu, co má velký titulek, článek a fotku. Lidé totiž nechtějí přemýšlet, jsou spokojeni s tím, že jim nabídnete velký článek s velkým titulkem a oni tomu uvěří,“* dodává. *„Pokud chcete někomu něco vysvětlit, nelze to vysvětlit krátce, musíte to vysvětlovat dlouze, ale ti lidé to nechtějí číst, poslouchat, nechtějí to vnímat. Zajímavá je ta senzace nikoliv pravda. Je to takové pohodlnější.“*

2. Souhlasíte s výrokem pana Pavla Kováčika, který v rozhovoru pro českou televizi, krátce po zveřejnění výsledků krajských voleb 2016 v Ústeckém kraji, prohlásil, že hnutí ANO uplatnilo ve volbách tzv. „válcovací taktiku“ , která Vaši stranu připravila o část voličů?

„Ano, určitě. Ta válcovací taktika tam byla. Hnutí ANO 2011 nám sebralo voliče, plno voličů, kteří pana Babiše vnímají jako osobu, které rozumí. Lidé už dál nevnímají problémy, které on sám má,“ komentuje pan Komínek.

Svoje vyjádření pan Kováčik ještě okomentoval slovy: *„Poučíme se z taktiky a ze strategie vítěze. Pro příští bitvy je to pro nás velmi užitečné.“* Podle pana Kováčika, výsledky voleb souvisí s množstvím peněz vložených do kampaně a viditelnosti kandidátů. Podotkl také, že volby nerozhodla krajská, ale celostátní témata.

„Víte, mohl bych se za tohle tvrzení schovat. Je to pohodlné říct: „dám víc peněz, budu víc vidět“, ale to by bylo kontra s tím, jak třeba dopadli Piráti, o kterých nikdo nevěděl. Do kampaní dávají halíře, neslyšíte o nich a jsou úspěšní,“ podotýká Jaroslav Komínek

„Je to úplně o něčem jiném, o tom lidi zaujmout s nějakým tématem a zkusit to prosadit a získat si svoje lidi. Mohl bych říct, že vložíme více peněz do kampaně a budeme úspěšnější, ale ono to tak není. Například v loňském roce při senátních volbách v okrese Chomutov, naše strana KSČM dala do kampaně nejvíce peněz vůbec za všechny volby, co tady byly a dopadli jsme nejhůře. Jednalo se skoro o 600 000 Kč, které jsme jako okres dali do kampaně,“ míní pan Komínek.

Tuto otázku pan Komínek zakončil slovy: *„Reálně, pragmaticky řeknu: Myslím si, čím víc peněz do volební kampaně, neznamena větší zisk mandátů. Třeba se pletu, ale vycházím z toho, co vidím.“*

3. Myslíte si, že Vaše strana, v krajských volbách 2016, trčila právě díky formě kampaně?

„My děláme kontaktní kampaně už několik let. Snažíme se objíždět obce, mluvit s lidmi, oproti jiným, třeba když se vrátím opět k Pirátům, které nikdo neviděl, o kterých nikdo neslyšel a dopadli lépe než my KSČM,“ vysvětluje náměstek hejtmana.

„Lidé nechtějí věřit politickým stranám. Pro lidi jsou zajímavé alternativy, nová hnutí, nové tváře. Lidé si pak snáze řeknou, dáme jim šanci, oni jsou noví,“ podotýká pan Komínek.

4. Ztotožňujete se s volebním programem Vaší strany nebo spatřujete potřebu v úpravě priorit či jednotlivých bodů?

„Víte, to je hodně diskutabilní. Volební program KSČM je postaven jako volební program, že chceme něco změnit. Jenomže my v Ústeckém kraji vládneme už sedm – osm let a nechceme už měnit přece. My už chceme jen zlepšovat to, co jsme udělali,“ zdůrazňuje krajský zastupitel za KSČM pan Jaroslav Komínek.

Nedostatečný počet zaměstnanců městské policie či personálu krajské zdravotní nemocnice, to jsou viditelná fakta okresu Chomutov. Vysoká nezaměstnanost v Ústeckém kraji však není pouze jen o stanovených platech, ale především o přístupu zaměstnavatelů a nastavených pracovních podmínkách, to je to klíčové pro nové uchazeče, komentuje pan Komínek. *„To je ten zásadní rozdíl. Pokud chceme sestavovat volební program, musíme to postavit úplně jinak než naše vedení v Praze. Volební program musíme postavit na tom,co jsme udělali, co je potřeba zlepšit a ne na všeobecném klišé, jako představují hesla typu: lepší*

školsství, lepší zdravotnictví a podobné. To chceme přece všichni, to je jasné, ale my to znění volebního programu musíme soustředit na to, co pro to uděláme.“

5. Jak hodnotíte spolupráci vládnoucí trojkoalice v Ústeckém kraji?

„Pokud to řeknu z pohledu volebního programu či určitého prohlášení, tak si myslím, že se to podařilo naplnit a tato trojkoalice je funkční,“ odpovídá. Při hodnocení této spolupráce se pan Komínek vyjádřil i k samotné osobě hejtmana, kterým je člen strany KSČM pan Oldřich Bubeníček. *„Pokud máte hlavu toho systému, tak je to přeci jen ta osoba, ta hlava, na kterou lidé dají. Možná i díky tomu, že máme takového hejtmana, jako máme, byla tato vládnoucí trojkoalice tak úspěšná, jak byla. Pan hejtman je osoba velmi empatická a dokáže mluvit a jednat i s lidmi, kteří s ním nesdílí úplné sympatie.“*

6. Myslíte si, že Vaše strana bude úspěšná i v následujících krajských volbách v roce 2020?

„Co znamená úspěšná?“ ptá se s úsměvem pan Komínek. *„Myslím si, že nevyhrajeme, to určitě ne. Ale budeme úspěšní v tom, že budeme schopni s někým rozumným utvořit koalici a to bychom byli úspěšní,“* dodává pan Komínek.

Celý rozhovor pan náměstek hejtmana zakončil myšlenkou: *„Volby můžete vyhrát, ale nejste úspěšní.“*

7. Analýza povědomí občanů Ústeckého kraje o volbách do zastupitelstev krajů

Analýza povědomí občanů Ústeckého kraje o volbách do zastupitelstev krajů byla provedena metodou dotazování, a to dotazováním písemným. Dotazníky, orientované na názory občanů v oblasti předvolebních kampaní či informovanosti o problematice v otázce krajských voleb, jsem rozeslala pomocí sociálních sítí a osobním předáním. Celkově jsem získala 86 dotazníků, z toho 26 v písemné podobě a 60 vyplněných elektronicky.

7.1. Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření bylo provedeno v průběhu posledních dvou týdnů v srpnu 2019. Respondenti jsou občané Ústeckého kraje v různém věkovém rozmezí. Dotazník je naprosto anonymní a dotazovaní se mohli sami rozhodnout o jeho vyplnění, bez jakéhokoliv nátlaku či časového omezení. Dotazník jsem rozesílala pomocí sociálních sítí, e-mailu a také osobně předávala. Ukázka dotazníku je uvedena v příloze A.

V rámci osobního předávání dotazníku jsem oslovila zaměstnance, OSVČ, studenty, důchodce i nezaměstnané, různých věkových kategorií, abych dosáhla širokého vzorce názorů pro dosažení objektivnosti a aby nedošlo k upřednostnění vybrané skupiny občanů.

Stanovení hypotéz:

1. Předpokládám, že účast u krajských voleb je velmi nízká, napříč věkem i vzděláním.
2. Myslím si, že pro voliče není rozhodující pouze kampaň, ale i fakt, že se s kandidátem mohou nějak ztotožnit, například pochází ze stejného města a podobně.
3. Dle mého názoru veřejnost není dostatečně informovaná o problematice související s krajskými volbami.
4. V otázce č. 15 týkající se doporučení ke zvýšení povědomí o krajských volbách mezi občany Ústeckého kraje, kde je požadovaná volná odpověď, očekávám nejvíce odpovědi představující kreativní doporučení samotných občanů.

7.1.1. Charakteristika dotazníku

Ke zjištění informovanosti a názorů potenciálních voličů Ústeckého kraje v rámci krajských voleb jsem použila dotazník. Dotazník představuje nejběžnější nástroj a jednu z nejlevnějších metod průzkumu. Výhodou této metody je nejen jednoduchost zpracování a vyhodnocení, ale také jednoduchost vyplňování a možnost anonymity. Nevýhodou dotazníku je vedle získání respondentů, především problém s návratností.

V dotazníku lze použít tři základní typy otázek:

- otázky otevřené – možnost volné tvorby odpovědi,
- otázky uzavřené – umožňují výběr z více variant odpovědí,
- otázky polouzavřené (polootvřené) – představují kombinaci výše zmíněných variant.¹⁰⁸

Pro svou práci jsem si vybrala tyto typy dotazování:

Osobní dotazování

Osobní dotazování neboli rozhovor či interview představuje nejtradičnější typ dotazování, které je založeno na přímé komunikaci s respondentem. Výhodou je existence přímé zpětné vazby. Tazatel může upřesnit výklad, změnit pořadí otázek či motivovat respondenta k odpovědím a podobně.¹⁰⁹

Elektronické dotazování

Elektronické dotazování umožňuje získávání informací od respondentů prostřednictvím sociálních sítí, e-mailů a jiných webových stránek. Velkou výhodou je časová nenáročnost a minimální finanční náročnost. Nevýhodou představuje nevybavenost domácnosti technologií a internetovým připojením, především u lidí vyššího věku.¹¹⁰

Dotazník, který jsem pro tuto práci sestavila, obsahoval 15 otázek z toho pět otázek osobních. Dotazník byl zaměřen na účast občanů v posledních krajských volbách, na otázky spojené s předvolebními kampaněmi a vlastními zkušenostmi. Pro dotazování jsem zvolila všechny typy otázek.

¹⁰⁸ Dotazník – online, Typy otázek v dotazníku. [online]. [cit. 2019-08-12]. Dostupné z WWW: <<http://dotaznik-online.cz/otazky-dotazniku.htm>>

¹⁰⁹ Wikisofia, Výzkumné metody. [online]. [cit. 2019-08-12]. Dostupné z WWW: <https://wikisofia.cz/wiki/V%C3%BDzkumn%C3%A9_metody>

¹¹⁰ Wiki.knihovna, Dotazníková šetření. [online]. [cit. 2019-08-12]. Dostupné z WWW: <http://wiki.knihovna.cz/index.php?title=Dotazn%C3%ADkov%C3%A1_%C5%A1et%C5%99en%C3%AD#Elektronick.C3.A9_dotazov.C3.A1n.C3.AD>

7.1.2. Způsob vyhodnocení zjištěných dat

Přehled konečného zhodnocení zjištěných dat v této práci obsahuje:

1. otázku

- jako první je uvedena otázka se stejným číslováním jako v dotazníku

2. graf

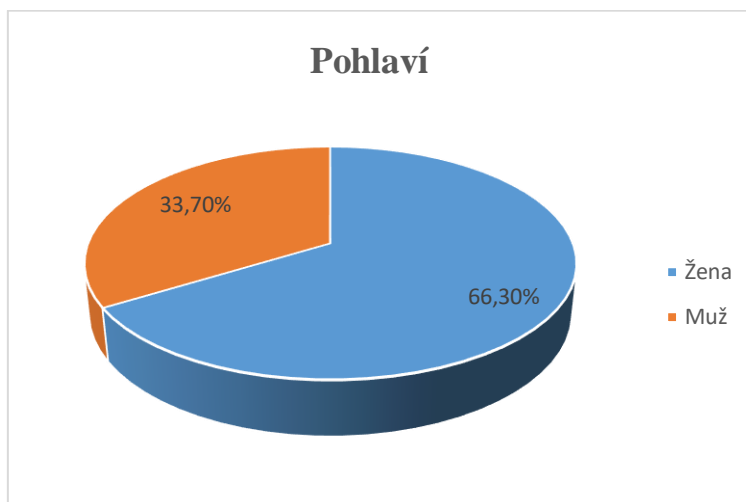
– je použit výsečový graf, který znázorňuje procentuální rozdělení odpovědí dle celkového počtu respondentů

3. zhodnocení

- každá otázka obsahuje jednotlivý komentář k vyhodnoceným datům

1. Jste?

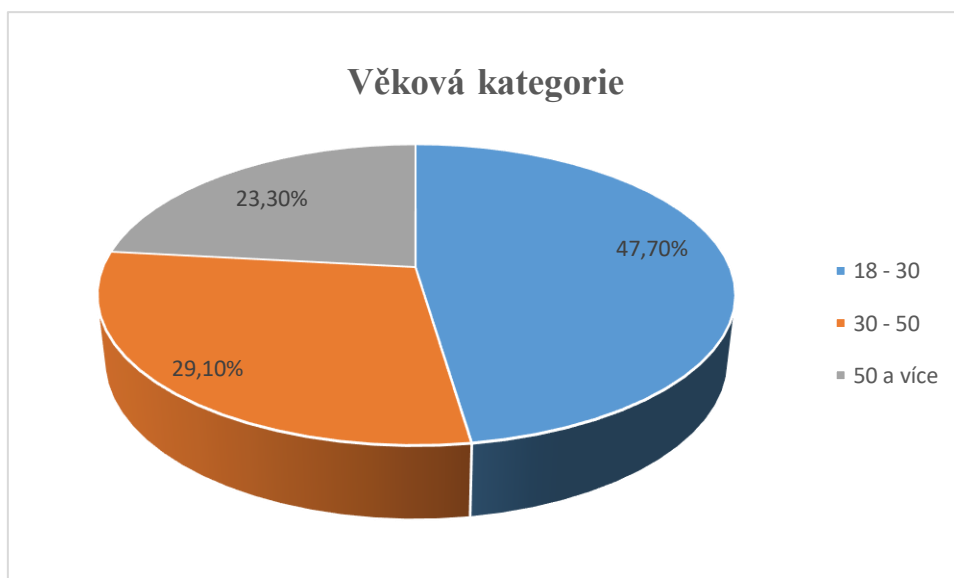
Graf 3 Pohlaví

Na tento dotazník jsem získal celkem 57 odpovědí od žen, což představuje 66,30 % dotazovaných. Zbýlých 33,7 % představuje 29 odpovědí od mužů.

2. Věková kategorie?

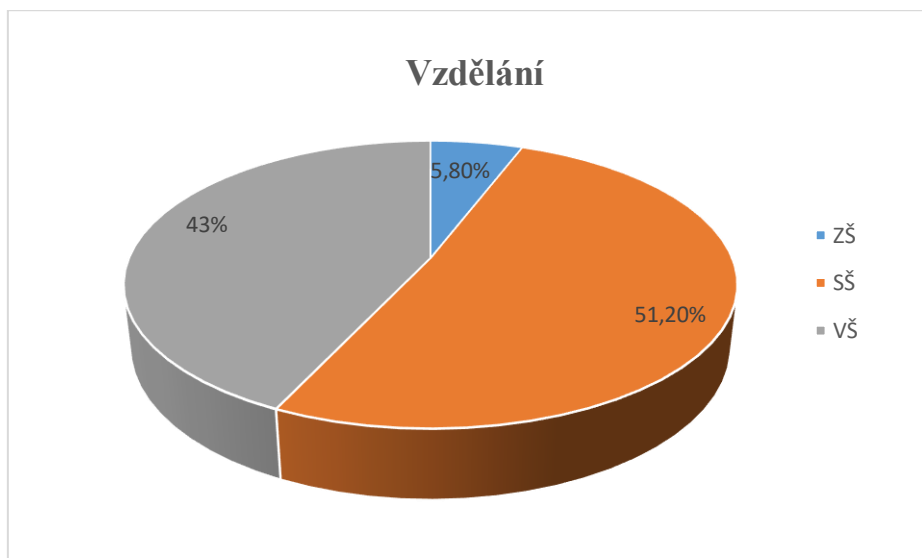
Graf 4 Věková kategorie

Největší počet účastníků byl z věkové kategorie 18 – 30 let. Podobné podíly respondentů představovaly věkové kategorie 30 – 50 let a věková kategorie 50 let a více.

3. Jaké je Vaše nejvýše dosažené vzdělání?

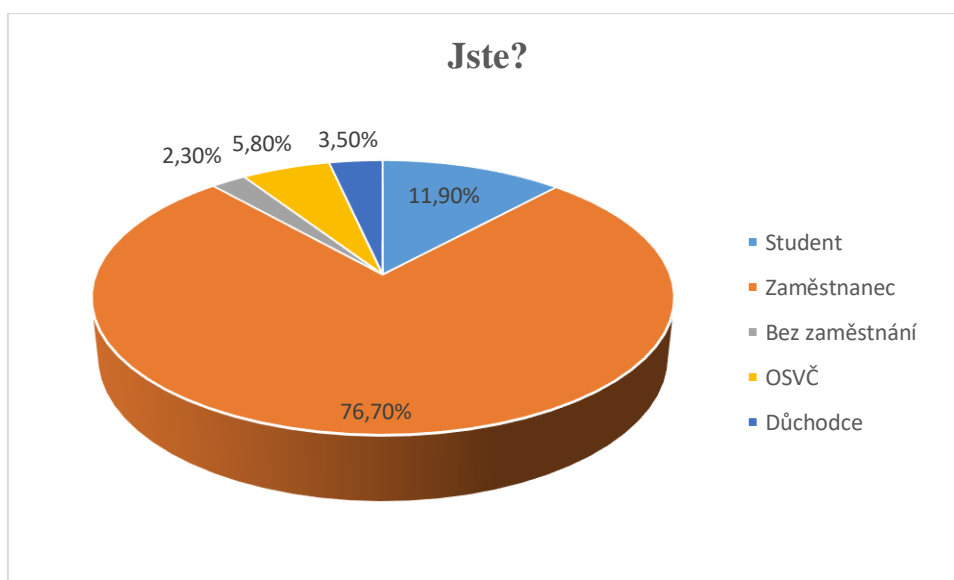
Graf 5 Vzdělání

Více než polovina dotazujících dosáhla středoškolského vzdělání. Pouze 5,80 % respondentů má jen základní vzdělání.

4. Jste?

Graf 6 Jste?

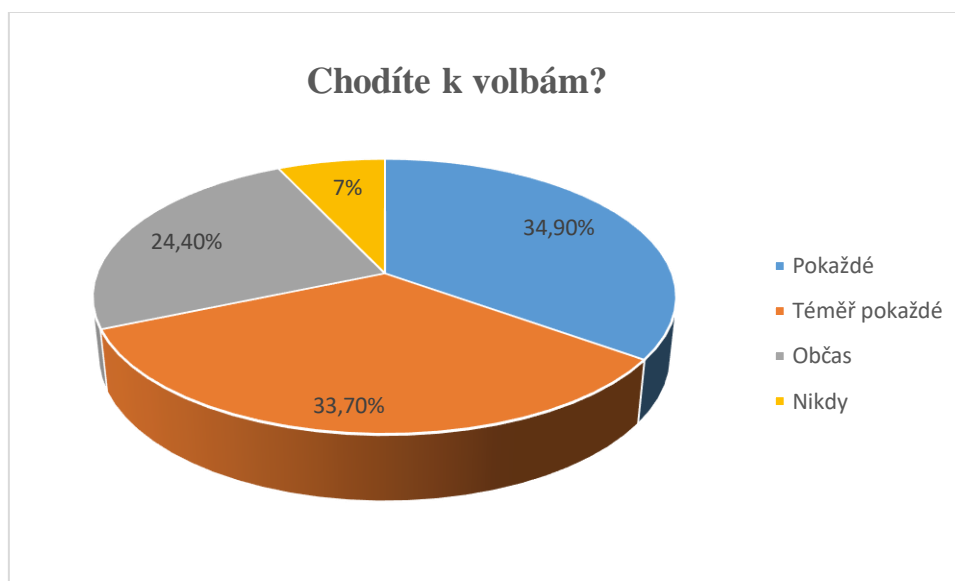
Většina dotázaných – 76,70 % představuje skupina zaměstnanců. Pouze dva dotazovaní – 2,30 % byli respondenti bez zaměstnání. Druhou nejmenší dotazovanou skupinou se ziskem 3,50 % se stali důchodci.

5. Jste občanem Ústeckého kraje?

Dotazník zaměřený na podvědomí občanů o krajských volbách byl věnován pouze občanům Ústeckého kraje. Tak, aby dosažené výsledky odpovídaly kvalitě a mohly být zpracovány pro analytickou část této práce.

6. Chodíte k volbám?

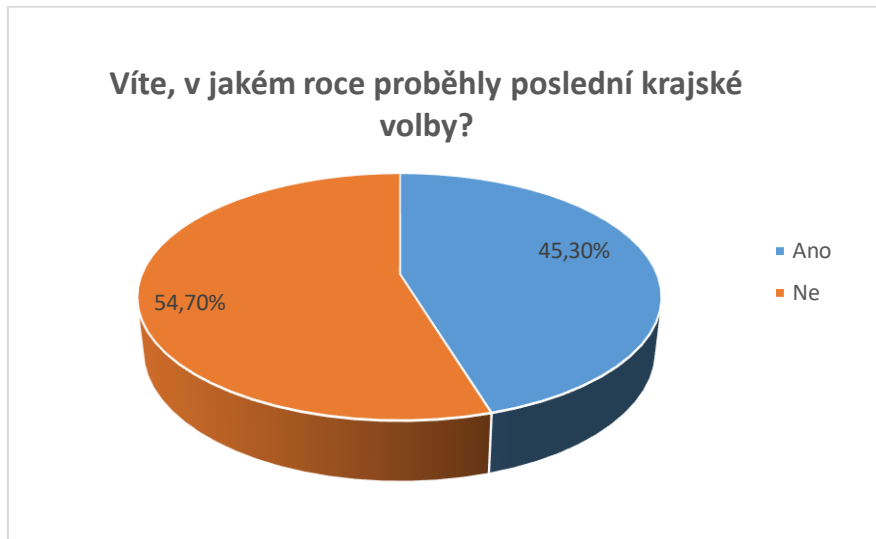
Graf 7 Chodíte k volbám?

Nejčastější odpovědí se ziskem 30 hlasů, což představuje 34,90 % z celku, byla odpověď: „pokaždé“. S rozdílem jedné odpovědi a necelého procenta byla druhou nejčastější odpovědí tvrzení: „téměř pokaždé“. Osobně si myslím, že někteří z respondentů neodpovídali podle pravdy. Dle výsledků následujících otázek a osobního komentování tohoto dotazníku, jsou lidé znechuceni politickou situací a nemají motivaci se voleb účastnit.

7. Víte, v jakém roce proběhly poslední krajské volby?

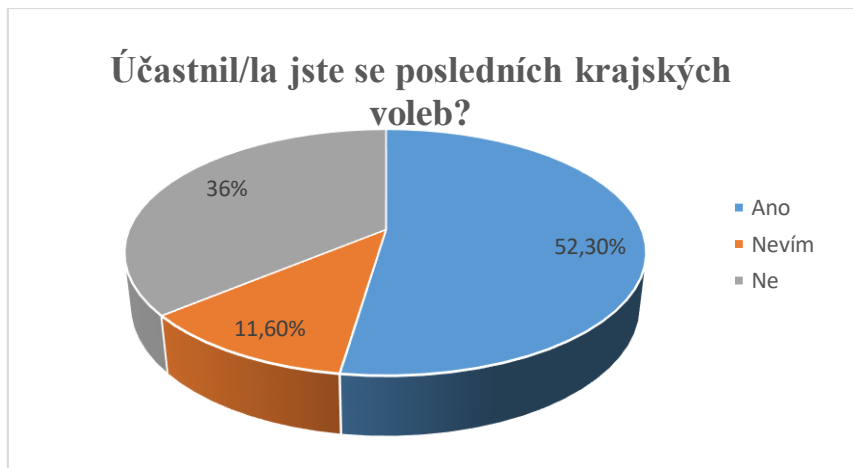
Graf 8 Víte v jakém roce proběhly poslední krajské volby?

Více než polovina dotazovaných neví, kdy proběhly poslední krajské volby. Tato odpověď se mi zdá lehce v rozporu s převažující odpovědí u následující otázky.

8. Účastnil/la jste se posledních krajských voleb?

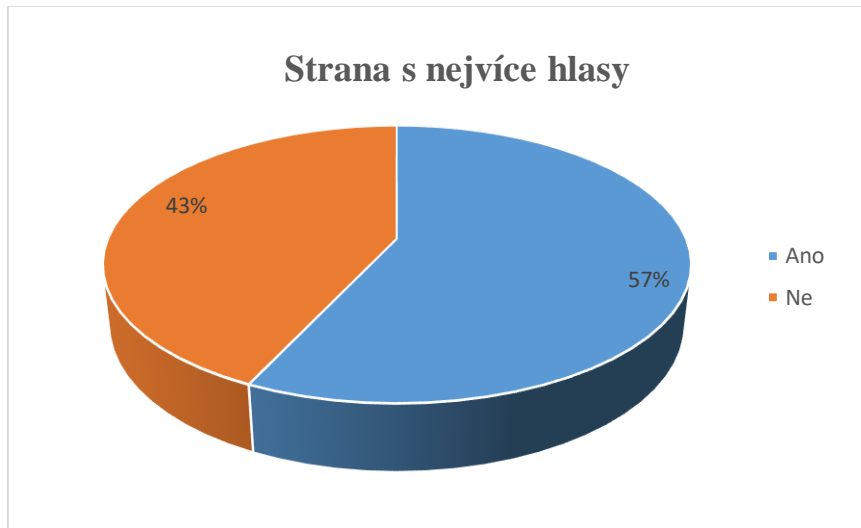
Graf 9 Účastnil/la jste se posledních krajských voleb?

52,30 % respondentů se dle odpovědí účastnilo posledních krajských voleb. Vzhledem k odpovědím v předchozí otázce, kde se 54,70 % dotazových vyjádřilo, že netuší, kdy poslední krajské volby proběhly, mi toto tvrzení nepřijde od všech respondentů zcela pravdivé.

9. Víte, která strana získala nejvíce hlasů v posledních krajských volbách v Ústeckém kraji?

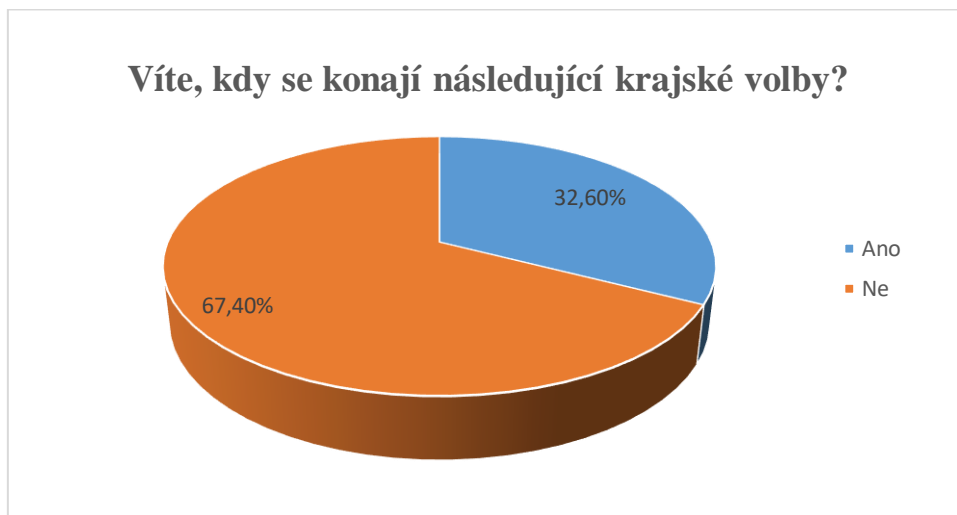
Graf 10 Strana s nejvíce hlasy

Více než polovina dotazovaných, přesněji 57 % respondentů ví, která strana získala nejvíce hlasů.

10. Víte, kdy se konají následující krajské volby?

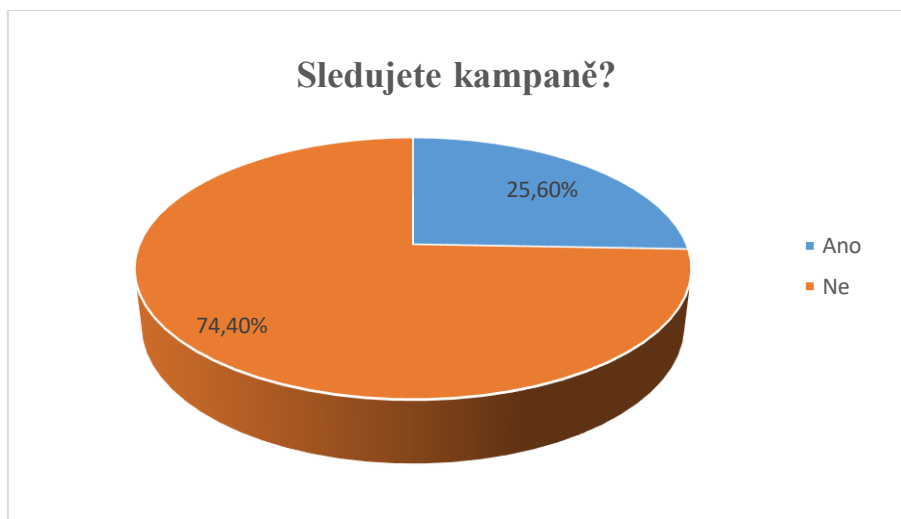
Graf 11 Víte, kdy se konají následující krajské volby?

Převážná většina dotazovaných – 67,4 % neví, kdy se konají následující krajské volby. Tento dotaz pravděpodobně úzce souvisí s otázkou č. 7, kde byla uvedena otázka, zda respondenti vědí, kdy proběhly poslední krajské volby. Stejně jako u této otázky více než polovina respondentů – 54,7% nevěděla.

11. Sledujete kampaně jednotlivých kandidátů či kandidujících stran do krajských voleb?

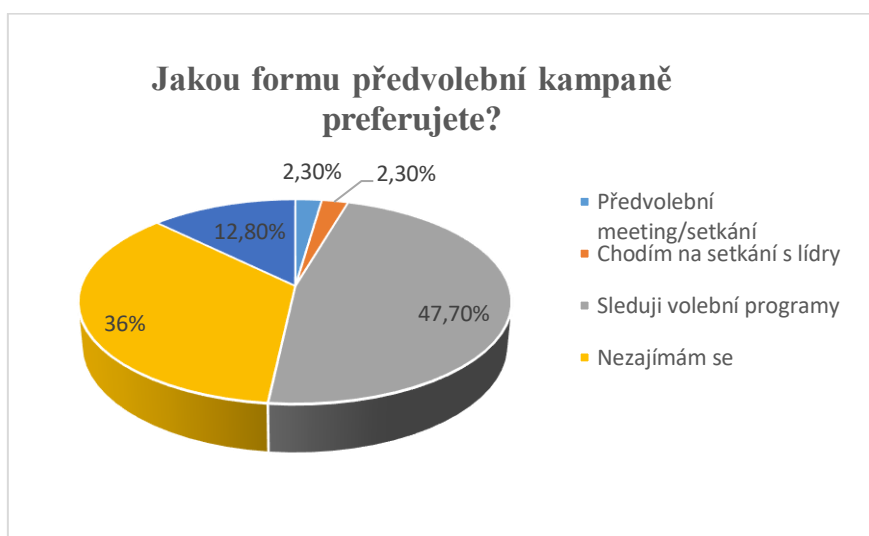
Graf 12 Sledujete kampaně

Celkem 74,4 % dotazovaných odpovědělo, že nesleduje volební kampaně, ačkoliv 47,7% respondentů se v následující otázce vyjádřilo, že jako formu předvolební kampaně preferují sledování volebních programů.

12. Jakou formu předvolební kampaně preferujete?

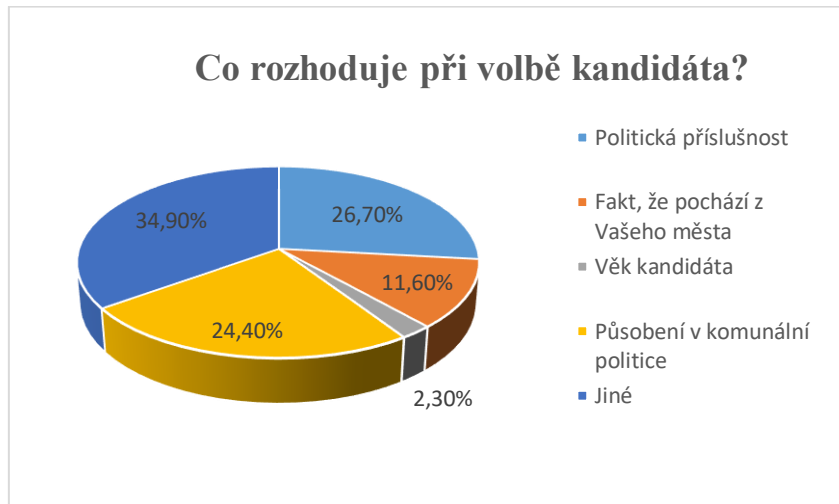
Graf 13 Jakou formu předvolební kampaně preferujete?

Nejvíce respondentů – 47,70 % preferuje sledování volebních programů. Velké procento také získala možnost odpovědi, že se občané nezajímají o předvolební kampaně, což úzce navazuje na nejčastější odpověď u otázky č. 11.

13. Co je pro Vás rozhodující při volbě kandidáta?

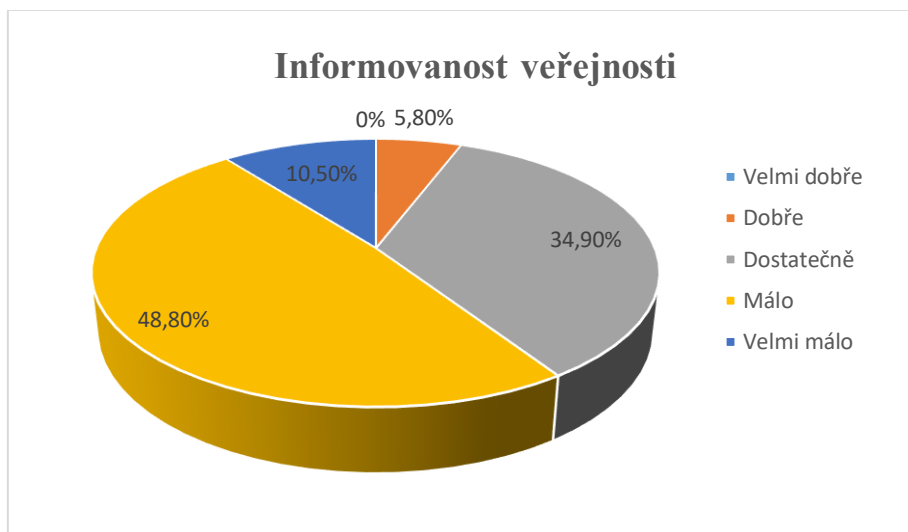
Graf 14 Co rozhoduje při volbě kandidáta?

Jak je dle výše uvedeného grafu vidět, nejvíce respondentů k této otázce využilo možnost odpovědi jako „jiné“. Ačkoliv tato možnost odpovědi byla z části i rozepisovací, získala jsem velmi málo zpětných vazeb. Někteří však mezi fakta, která rozhodují při volbě kandidáta uvedli: „*vím, koho nechci; sympatie; slušnost či vlastní názor dle zjištěných informací o kandidátovi.*“

14. Jak moc, je dle Vašeho názoru, veřejnost informována o problematice související s volbami do krajského zastupitelstva?

Graf 15 Informovanost veřejnosti

48,8% respondentů uvedlo, že dle jejich názoru je veřejnost o této problematice málo informovaná. I tento fakt bychom mohli považovat za jednu z příčin, proč je volební účast u těchto voleb, možná i v celorepublikovém měřítku, tak nízká. Občané si na základě výše zjištění výsledků nepřijdou dostatečně informováni a obeznámeni touto problematikou.

15. Co byste doporučili ke zvýšení povědomí o krajských volbách mezi občany Ústeckého kraje?

K této otázce se zhruba 31 respondentů nevyjádřilo. Ostatní odpovědi se nejvíce týkaly větší propagace na sociálních sítích, zlepšení informovanosti pomocí médií a tisku či více kontaktních kampaní s občany.

„Doporučuji více sdílet informace s občany, myšleno informace, které se občanům nenaskytují.“

„Krajským volbám a činností kraje by se měl více věnovat regionální tisk.“

„Větší propagace prostřednictvím sociálních sítí.“

„Upřímně, těžko říct. Možná bych začala už od ZŠ, věnovat se tomu více v odborných předmětech.“

„Pokud vítězové nebudou jen tlachat a dodrží alespoň něco z toho, co při kandidatuře slíbili, lidé se začnou o toto téma více zajímat, jelikož budou vědět, že to má smysl. Teď je jedno kdo kandiduje i kdo vyhraje. Beztak jsou tam všichni jen aby si udělaly známosti a vydělaly peníze. Bláho občanů a prosperita města je u nich až na posledním místě.“

„Aby kandidáti více hovořili o tom, co v konkrétním městě svého kraje chtějí zlepšit a jaké problémy vyřešit.“

„Část rozpočtu stran na kampaně povinně využít na všeobecné kampaně, které by byly zaměřené na vzdělávání veřejnosti a zvýšení povědomí o volbách.“

„Bohužel se nějaké volby v ČR konají skoro pořád, čímž mohou být občané unaveni, a proto se o volby vlastně nezajímají.“

„Nemá důvod zvyšovat povědomí lidí. Nevoliči nemají nastaveny hodnoty tak, aby volit šli a většina voličů je předem rozhodnuta, kterou stranu volit, což v Ústeckém kraji platí dvojnásob.“

„Vzbudit zájem mladých lidí o volby.“

8. Závěr

V závěrečné práci se snažím podrobně popsat historický vývoj vyšších územně samosprávných celků, představit jejich právní úpravu, přiblížit jednotlivé charakteristické znaky krajů a blíže charakterizovat volby, jakožto základní předpoklad demokratického státu. V druhé části práce jsem se věnovala krajským volbám a to především posledním krajským volbám v roce 2016 v Ústeckém kraji. Prostřednictvím popisu průběhu, srovnání výsledků jednotlivých politických subjektů a především díky rozhovoru s náměstkem hejtmána panem Jaroslavem Komínkem, jsem se snažila čtenáři poskytnout náhled do politického dění v našem kraji.

V praktické části bylo cílem analyzovat povědomí občanů o krajských volbách na Ústecku. Před vyhodnocením výsledků jsem si stanovila čtyři hypotézy, které se na základě dotazníkového šetření z větší části potvrdily. První předpoklad se týkal účasti u krajských voleb. Můj předpoklad byl, že účast u krajských voleb je nízká, což se nepotvrdilo. V otázce zaměřené na účast u voleb obecně, pouhých 7 % dotazovaných zodpovědělo, že se nikdy voleb neúčastnilo. Co se týče posledních krajských voleb, celkem 52,3 % dotazovaných se těchto voleb zúčastnilo. Já osobně si myslím, že tyto otázky nebyly od všech dotázaných zodpovězeny dle pravdy. Souvisí s tím odpovědi dalších otázek, kde se projevilo, že respondenti nemají přehled o datech či jiných informacích a faktech s tímto spojených.

Další dotaz se věnoval tomu, co je pro voliče při volbě rozhodující. S touto hypotézou souvisejí hned dvě položené otázky v dotazníku. První z nich byla zaměřena na druh formy předvolební kampaně, kterou voliči preferují. Nejčastěji lidé sledují volební programy, tato možnost získala největší procento dotazovaných a to 47,7 %. Druhou velkou skupinou bylo 36 % respondentů, kteří se o předvolební kampaně nezajímají. Druhá otázka se dotazovala občanů, co je pro ně rozhodující při volbě kandidáta. Nejčastější odpovědí se stala možnost „jiné“, která zahrnovala vlastní názory respondentů, jako jsou sympatie, slušnost, vlastní zjištěné informace o kandidátovi a tak dále. O něco méně důležitější jsou pro občany kritéria politické příslušnosti a působnosti v komunální politice.

V rámci třetího problému jsem se domnívala, že veřejnost není dostatečně informovaná o problematice krajských voleb. Moje domněnka byla velkou většinou dotazovaných potvrzena. Ačkoliv pouze 10,5 % zodpovědělo, že velmi málo, dalších 48,8 % si myslí, že je veřejnost informovaná málo. Možná i tento fakt bychom mohli považovat jako

jednu z příčin, proč o krajské volby v celorepublikovém měřítku, je tak nízký zájem. Občané si nepřijdou dostatečně informováni a obeznámeni touto problematikou.

Dále jsem očekávala velké množství vlastních doporučení od dotazovaných, které by mohly přispět ke zvýšení povědomí občanů o krajských volbách v Ústeckém kraji. Byla jsem překvapena, že této volné odpovědi využila pouze necelá polovina dotazovaných. Nejčastější odpovědi respondentů se týkaly především propagace v rámci sociálních sítí či aktivnější přístup ze strany regionálních médií a tisku. Dotazovaní by také uvítali více kontaktních setkání, během kterých by zastupitelé mohli občany více informovat o dění v jejich samotném městě či kraji.

Ačkoliv jednou ze zásad svobodných voleb je jejich dobrovolnost, je nutno zmínit, že právo volby nebylo vždy samozřejmostí. Každý z nás by měl tedy zvážit, jakým způsobem s touto výsadou naloží.

Resumé

Dans ma thèse de diplôme sur le thème des "élections régionales", je traite des régions de la République tchèque en tant qu'unités territoriales autonomes supérieures, conformément à la loi n ° 347/1997.

Dans les chapitres introductifs, je présente une description détaillée de l'évolution historique des unités autonomes territoriales supérieures, la présentation de leur réglementation juridique, le rapprochement des caractéristiques individuelles de la région et les élections, qui sont la caractéristique fondamentale de l'état démocratique.

La deuxième partie de cette thèse est consacrée aux dernières élections régionales de l'année 2016 dans la région d'Ústí. Outre les caractéristiques de la région, les élections mêmes, la comparaison des résultats d'entités politiques dans différents districts de la région d'Ústí nad Labem sont décrites. A travers cette description et surtout grâce à un entretien avec le sous-gouverneur, M. Jaroslav Komínek, j'ai essayé de donner au lecteur un aperçu des événements politiques dans notre région.

Le but de ce travail était d'analyser la prise de conscience des citoyens de la région d'Ústí au sujet des élections régionales. Pour cette partie, j'ai créé un questionnaire, avant son analyse j'ai formulée quatre hypothèses. Ces hypothèses, dans la grande partie, m'ont été largement confirmées. Le principal problème du faible intérêt et de la faible participation aux élections régionales au niveau national est, à mon sens, le manque de sensibilisation et de l'information du public à cette question.

9. Zdroje

Odborná literatura

- ANTOŠ, M., Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-734-8. s. 13
- COGAN, R., Krajské zřízení. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-041-6. s. 103
- EIBL, O. a PINK, M. Krajské volby 2016. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2017. ISBN 978-80-210-8927-3.
- HEIDLER, J., Volební systémy: teorie a praxe. Praha: Lidové noviny, 1990. Archy. ISBN 80-7106-007-0
- HORZINKOVÁ, E. a NOVOTNÝ V., Základy organizace veřejné správy v ČR. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-459-6. s. 110
- KREJČÍ, O., Nová kniha o volbách. Praha: Professional Publishing, 2006. ISBN 80-86946-01-0. s.17
- MACHOVÁ, T., Místní poplatky: bakalářská práce. Plzeň: Západočeská univerzita, Fakulta právnická, 2017. Vedoucí práce JUDr. Petr Triner, MBA. s. 39
- MALÝ, K., Dějiny českého a československého práva do roku 1945. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-433-1. s. 247

Zákony

- zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky
- Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územně samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
- zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů
- zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel)
- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- vyhláška č. 388/2002 Sb., vyhláška Ministerstva vnitra o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností

- rozhodnutí č. 138/2016 Sb., rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Senátu Parlamentu České republiky a o vyhlášení voleb do zastupitelstev krajů

Internetové zdroje

- Územněsprávní reformy v Česku v letech 1848 – 2000 [online]. [cit. 2019-07-25]. Dostupné z WWW: <<http://uprav.ff.cuni.cz/testdrupal/uprav/?q=system/files/Uzemnespr.pdf>>
- Epravo.cz, Historie územní samosprávy [online]. [cit. 2019-07-25]. Dostupné z WWW: < <https://www.epravo.cz/top/clanky/historie-uzemni-samospravy-15359.html>>
- Mendel university in Brno, Vývoj veřejné správy v letech 1918 – 1939 [online]. [cit. 2019-07-26]. Dostupné z WWW: <https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=21042> .
- Totalita.cz, Košický vládní program [online]. [cit. 2019-07-26]. Dostupné z WWW: < <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/kvp.php>>
- Politický slovník.cz, volební právo [online]. [cit. 2019-08-05]. Dostupné z WWW: < <http://www.politicky-slovník.cz/volby/volebni-pravo/>>
- Ministerstvo Vnitřní České republiky, Volby. [online]. [cit. 2019-08-05]. Dostupné z WWW: < <https://www.mvcr.cz/volby.aspx> >
- Politický slovník, volební systém [online]. [cit. 2019-08-05]. Dostupné z WWW: < <http://www.politicky-slovník.cz/volby/volebni-system/>>
- LEBEDA T., Hlavní proměnné proporčních volebních systémů. Sociologický časopis 2001, roč. 37, čís. 4. ISSN 0038-0288. s. 436. [online]. [cit. 2019-08-06]. Dostupné z WWW: <http://sreview.soc.cas.cz/uploads/f213451ab2ebbfd43a47e9a357052f59876adc77_140_425LEBEDA.pdf>
- Ústecký kraj, oficiální web. [online]. [cit. 2019-08-12]. Dostupné z WWW: < <http://www.kr-ustecky.cz/ustecky-kraj/ms-204816/p1=204816>>
- Český statistický úřad, Krajská správa ČSÚ v Ústí nad Labem. [online]. [cit. 2019-08-12]. Dostupné z WWW: < <https://www.czso.cz/csu/xu>>
- Idnes.cz, Komunisté se rozhodli pro trojkoalici, hejtmanem zůstane Bubeníček. [online] [cit. 2019-08-18] Dostupné z WWW: <<https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/komuniste-se-rozhodli-pro-trojkoalici-hejtmanem-zustane-bubenicek-p10219181>>

z WWW:<https://www.idnes.cz/usti/zpravy/trojkoalice-v-cele-s-kscm-v-usteckem-kraji.A161107_174111_usti-zpravy_kvi>

- Česká televize, Po krajských volbách sčítá ztráty nejen ČSSD. Komunisté přišli o více než polovinu mandátů. [online]. [cit. 2019-08-19] Dostupné z WWW:<<https://ct24.ceskatelevize.cz/volby/1932274-po-krajskych-volbach-scita-ztraty-nejen-cssd-komuniste-prisli-o-vice-nez-polovinu>>
- Česká televize, Po krajských volbách sčítá ztráty nejen ČSSD. Komunisté přišli o více než polovinu mandátů. [online]. [cit. 2019-08-19] Dostupné z WWW:<<https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/ustecky-kraj/1952124-vitezne-ano-skonci-na-ustecku-v-opozici-kscm-se-dohodla-s-cssd>>
- KSČM, Volební program pro Ústecký kraj 2016. [online]. [cit. 2019-08-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.kscm-most.cz/?p=3257>>
- ČSSD, Volební program pro krajské volby 2016. [online]. [cit. 2019-08-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.cssd.cz/volby-2016/volebni-programy-cssd/volebni-program-pro-volby-2016/>>
- ODS, Volby 2016, program. [online]. [cit. 2019-08-19] Dostupné z WWW:<<https://www.ods.cz/volby-2016/program>>
- Dotazník – online, Typy otázek v dotazníku. [online]. [cit. 2019-08-12]. Dostupné z WWW: <<http://dotaznik-online.cz/otazky-dotazniku.htm>>
- Wikisofia, Výzkumné metody. [online]. [cit. 2019-08-12]. Dostupné z WWW: <https://wikisofia.cz/wiki/V%C3%BDzkumn%C3%A9_metody>
- Wiki.knihovna, Dotazníková šetření. [online]. [cit. 2019-08-12]. Dostupné z WWW: <http://wiki.knihovna.cz/index.php?title=Dotazn%C3%ADkov%C3%A1_%C5%A1et%C5%99en%C3%AD#Elektronick.C3.A9_dotazov.C3.A1n.C3.AD>

Rozhovor

Jaroslav Komínek – Člen rady města Chomutov, Předseda Dopravní komise, radní Ústeckého kraje, náměstek hejtmána Ústeckého kraje, člen politické strany KSČM –
Rozhovor proveden dne 20.08.2019

Grafy

Graf 16 Vývoj volební účasti v krajských volbách - srovnání průměrné účasti v České republice a v Ústeckém kraji

Graf 17 Volební účast jednotlivých okresů Ústeckého kraje u krajských voleb v roce 2016

Graf 18 Pohlaví

Graf 19 Věková kategorie

Graf 20 Vzdělání

Graf 21 Jste

Graf 22 Chodíte k volbám?

Graf 23 Víte, v jakém roce proběhly poslední krajské volby?

Graf 24 Účastnil/la jste se posledních krajských voleb?

Graf 25 Strana s nejvíce hlasy

Graf 26 Víte, kdy se konají následující krajské volby?

Graf 27 Sledujete kampaně

Graf 28 Sledujete kampaně

Graf 29 Jakou formou předvolební kampaně preferujete?

Graf 30 Co rozhoduje při volbě kandidáta?

Graf 31 Informovanost veřejnosti

Tabulky

Tabulka 8 Vybrané ukazatele jednotlivých okresů v Ústeckém kraji

Tabulka 9 Územní přehled volební účasti v jednotlivých okresech Ústeckého kraje

Tabulka 10 Celkové umístění v okrese jednotlivých politických subjektů, které se dostaly do zastupitelstva

Tabulka 11 Volební úspěchy jednotlivých kandidujících politických stran, hnutí a koalic v krajských volbách 2016 v Ústeckém kraji

Tabulka 12 Volební úspěchy strany KSČM u krajských voleb v Ústeckém kraji

Tabulka 13 Volební úspěchy strany ČSSD u krajských voleb v Ústeckém kraji

Tabulka 14 Volební úspěchy strany ODS u krajských voleb v Ústeckém kraji

Mapy

Mapa 1 Výsledky krajských voleb 2016 v České republice

Příloha A

DOTAZNÍK: Povědomí občanů Ústeckého kraje o krajských volbách

Vážená paní, vážený pane!

Jsem studentkou Západočeské univerzity v Plzni, fakulty právnické, oboru veřejná správa a ve své diplomové práci se zabývám otázkou krajských voleb. V rámci mé praktické části bych se ráda dozvěděla, jak moc je tato problematika občanům známa. Bez Vaší pomoci bych toto téma zvládla jen obtížně. Tento dotazník je zcela anonymní a nezabere Vám více než pět minut.

Mnohokrát Vám děkuji za Vaši ochotu a čas
Tereza Machová

1. Jste?

Muž

Žena

2. Věková kategorie?

18 – 30 let

30 – 50 let

50 let a více

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

ZŠ

SŠ

VŠ

4. Jste?

Student

Zaměstnanec

Bez zaměstnání

OSVČ

Důchodce

5. Jste občanem Ústeckého kraje?

Ano

Ne

6. Chodíte k volbám?
- Pokaždé
 - Téměř pokaždé
 - Občas
 - Nikdy
7. Víte, v jakém roce proběhly poslední krajské volby?
- Ano, rok:
 - Ne
8. Účastnil/la jste se posledních krajských voleb?
- Ano
 - Nevím
 - Ne
9. Víte, která strana získala nejvíce hlasů v posledních krajských volbách v Ústeckém kraji?
- Ano, popřípadě uvést:
 - Ne
10. Víte, kdy se konají následující krajské volby?
- Ano, rok:
 - Ne
11. Sledujete kampaně jednotlivých kandidátů či kandidujících stran do krajských voleb?
- Ano
 - Ne
12. Jakou formu předvolební kampaně preferujete?
- Předvolební meeting/setkání
 - Chodím na setkání s lídry
 - Sleduji volební programy
 - Nezajímám se
 - Jiné:

13. Co je pro Vás rozhodující při volbě kandidáta?

- Politická příslušnost
- Fakt, že pochází z Vašeho města
- Věk kandidáta
- Působení v komunální politice
- Jiné:.....

14. Jak moc, je dle Vašeho názoru, veřejnost informovaná o problematice související s volbami do krajského zastupitelstva?

- Velmi dobře
- Dobře
- Dostatečně
- Málo
- Velmi málo

15. Co byste doporučili ke zvýšení povědomí o krajských volbách mezi občany Ústeckého kraje?

.....

.....

.....

.....

.....

.....